

ULBS

Universitatea "Lucian Blaga" din Sibiu

Școala doctorală interdisciplinară

Domeniul de doctorat: drept

REZUMATUL TEZEI DE DOCTORAT

STAREA CIVILĂ ȘI ACTELE DE STARE CIVILĂ

doctorandă:

ANETT ANTAL (căs. CSÁKÁNY)

conducător științific:

Prof. univ. dr. TEODOR BODOAȘCĂ

SUMAR	i
CUPRINS	1
PREFAȚĂ	8
1. LISTA DE ABREVIERI.....	9
2. INTRODUCERE.....	11
3. CAPITOLUL I - ASPECTE GENERALE DESPRE STAREA CIVILĂ ȘI ACTELE DE STARE CIVILĂ	16
3.1. STAREA CIVILĂ	16
3.1.1. Definiția și natura juridică a stării civile	16
3.1.2. Caracterele juridice ale stării civile	23
3.1.2.1. Precizări prelabile	23
3.1.2.2. Legalitatea	23
3.1.2.3. Indivizibilitatea.....	25
3.1.2.4. Indisponibilitatea	26
3.1.2.5. Personalitatea.....	27
3.1.2.6. Imprescriptibilitatea.....	28
3.1.2.7. Universalitatea.....	29
3.1.2.8. Naționalitatea.....	29
3.1.3. Izvoarele stării civile	30
3.1.3.1. Precizări prelabile	30
3.1.3.2. Legea	30
3.1.3.3. Actele juridice de stare civilă	31
3.1.3.4. Faptele juridice de stare civilă.....	33
3.1.4. Conținutul stării civile	34
3.1.5. Privire de ansamblu asupra acțiunilor de stare civilă	41
3.1.5.1. Precizări prelabile	41
3.1.5.2. Clasificarea acțiunilor de stare civilă	42
3.1.5.3. Efectele hotărârilor judecătorești pronunțate în materia acțiunilor de stare civilă	45

3.2. ACTELE DE STARE CIVILĂ PRIVITE CA INSTRUMENTUM PROBATIONEM.....	45
3.2.1. Semnificația expresiei „acte de stare civilă”	45
3.2.2. Definiția actelor de stare civilă.....	48
3.2.3. Natura juridică a actelor de stare civilă	49
3.2.4. Certificatele de stare civilă	51
4. CAPITOLUL II - DOVADA STĂRII CIVILE	55
4.1. ASPECTE GENERALE PRIVIND DOVADA STĂRII CIVILE	55
4.2. DOVADA STĂRII CIVILE CU ACTELE ȘI CERTIFICATELE DE STARE CIVILĂ.....	58
4.3. ROLUL POSESIEI DE STAT ÎN DOVEDIREA STĂRII CIVILE	62
4.4. DOVADA STĂRII CIVILE CU HOTĂRĂRI JUDECĂTOREȘTI DATE ÎN MATERIE DE STARE CIVILĂ.....	63
4.5. DOVADA UNOR ELEMENTE ALE STĂRII CIVILE.....	68
4.5.1. Dovada căsătoriei	68
4.5.2. Dovada filiației.....	68
4.5.3. Dovada concepțiunii cu „mijloace de probă științifice”	69
4.6. DOVADA STĂRII CIVILE CU ALTE MIJLOACE DE PROBĂ.....	70
4.6.1. Dovada stării civile în cazurile prevăzute de art. 103 C. civ.....	71
4.6.2. Dovada filiației față de mamă cu orice mijloace de probă	72
5. CAPITOLUL III - ASPECTE GENERALE PRIVIND ÎNTOCMIREA ACTELOR DE STARE CIVILĂ.....	73
5.1. CATEGORII DE ÎNREGISTRĂRI ÎN REGISTRELE DE STARE CIVILĂ 73	
5.1.1. Precizări prealabile	73
5.1.2. Înregistrări prin întocmirea actelor de stare civilă.....	75
5.1.2.1. Situații în care se fac înregistrări prin întocmirea de acte de stare civilă	75
5.1.2.2. Persoanele abilitate să întocmească acte de stare civilă	77
5.1.2.3. Competența ofițerilor de stare civilă de a întocmi acte de stare civilă.....	78
5.1.3. Înregistrări prin înscrierea de mențiuni	80
5.1.4. Înregistrarea actelor și faptelor de stare civilă ale cetățenilor străini și persoanelor fără cetățenie	81
5.1.5. Înregistrarea actelor de stare civilă în situații speciale.....	84
5.1.5.1. Precizări prealabile	84

5.1.5.2.	Înregistrarea nașterii și decesului produse în tren, la bordul unei nave sau aeronave ori al altui mijloc de transport în timpul unei călătorii pe teritoriul României.....	85
5.1.5.3.	Înregistrarea nașterii sau decesului la bordul unei aeronave în afara teritoriului României	87
5.1.5.4.	Înregistrarea actelor de stare civilă produse la bordul unei nave aflată în timpul unei călătorii în afara apelor teritoriale române	88
5.1.5.5.	Înregistrările în jurnalul de bord sau în carnetul de drum	90
5.1.5.6.	Înregistrarea actelor de stare civilă în caz de mobilizare, război sau participare a forțelor armate la misiuni în afara teritoriului statului român	92
5.2.	COMUNICAREA MODIFICĂRILOR INTERVENITE ÎN STAREA CIVILĂ A PERSOANEI FIZICE	96
5.3.	ELIBERAREA CERTIFICATELOR DE STARE CIVILĂ.....	97
5.4.	REGISTRELE DE STARE CIVILĂ.....	100
5.5.	NORME TEHNICE PRIVIND ÎNREGISTRAREA ACTELOR DE STARE CIVILĂ.....	102
6.	CAPITOLUL IV - ÎNTOCMIREA DIVERSELOR ACTE DE STARE CIVILĂ. 104	
6.1.	ÎNTOCMIREA ACTULUI DE NAȘTERE	104
6.1.1.	Precizări prealabile	104
6.1.2.	Declarația de naștere a copilului	106
6.1.2.1.	Persoanele obligate să declare nașterea copilului.....	106
6.1.2.2.	Forma declarației de naștere a copilului.....	108
6.1.2.3.	Termenele în care se declară nașterea copilului	110
6.1.2.4.	Documentele pe baza cărora este înregistrată nașterea copilului	112
6.1.2.5.	Declarația de naștere tardivă	116
6.1.2.6.	Întocmirea propriu-zisă a actului de naștere.....	120
6.1.3.	Întocmirea actului de naștere în cazul copilului găsit	122
6.1.4.	Întocmirea actului de naștere în cazul copilului părăsit	127
6.1.5.	Întocmirea actului de naștere în cazul adopției	130
6.1.6.	Întocmirea actului de naștere pentru copilul născut mort.....	132
6.2.	ÎNTOCMIREA ACTULUI DE CĂSĂTORIE	133
6.2.1.	Precizări prealabile	133
6.2.2.	Aspecte generale despre încheierea căsătoriei	134

6.2.2.1.	Competența ofițerului de stare civilă de a încheia căsătoria	134
6.2.2.2.	Locul încheierii căsătoriei	138
6.2.2.3.	Declarația de căsătorie.....	140
6.2.2.4.	Opoziții la încheierea căsătoriei	159
6.2.2.5.	Refuzul ofițerului de stare civilă de a celebra căsătoria.....	162
6.2.2.6.	Reînnoirea declarației de căsătorie.....	164
6.2.2.7.	Încheierea căsătoriei	165
6.2.2.8.	Aspecte particulare ale încheierii căsătoriei în România de către cetățeni străini	172
6.2.3.	Întocmirea actului de căsătorie.....	173
6.2.4.	Proba căsătoriei	174
6.3.	ÎNTOCMIREA ACTULUI DE DECES.....	176
6.3.1.	Precizări prelabile	176
6.3.2.	Constatarea fizică a morții.....	177
6.3.3.	Constatarea judecătorească a morții	178
6.3.3.1.	Preliminarii.....	178
6.3.3.2.	Cazurile în care se poate dispune declararea judecătorească a morții.....	179
6.3.3.3.	Aspecte procedurale privind declararea judecătorească a morții	180
6.3.3.4.	Nulitatea hotărârii judecătorești declarative de moarte	186
6.3.3.5.	Rectificarea datei morții	188
6.3.4.	Competența ofițerului de stare civilă de a întocmi actul de deces	188
6.3.5.	Declarația de deces	189
6.3.6.	Certificatul medical constatator al decesului.....	190
6.3.7.	Actul de deces	191
6.4.	ÎNTOCMIREA ACTELOR DE STARE CIVILĂ ALE CETĂȚENILOR ROMÂNI AFLAȚI ÎN STRĂINĂTATE	193
6.4.1.	Precizări prelabile	193
6.4.2.	Aspecte particulare referitoare la întocmirea actelor de stare civilă privind cetățenii români aflați în străinătate de către misiunile diplomatice sau oficiile consulare de carieră ale României	193
6.4.3.	Aspecte particulare referitoare la întocmirea actelor de stare civilă privind cetățenii români aflați în străinătate de către autoritățile străine competente	194

6.4.4.	Înscrierea în registrele de stare civilă române de la misiunile diplomatice și oficiile consulare de carieră ale României a certificatelor de stare civilă eliberate de autoritățile străine competente.....	195
6.4.5.	Înscrierea sau transcrierea în registrele de stare civilă române a actelor de stare civilă privind cetățenii români întocmite de autoritățile străine competente	196
6.4.6.	Întocmirea actelor de stare civilă privind cetățenii români aflați în localități care au aparținut României și care, în prezent, se găsesc pe teritoriul altor state	198
6.4.7.	Actualizarea Registrului național de evidența persoanelor cu datele conținute de certificatele sau extrasele de stare civilă eliberate cetățenilor români de autoritățile străine care au fost înscrise/transcrise în registrele de stare civilă române	199

7. CAPITOLUL V - ÎNSCRIEREA DE MENȚIUNI, ANULAREA, MODIFICAREA, RECTIFICAREA ȘI COMPLETAREA ACTELOR DE STARE CIVILĂ..... 200

7.1. ÎNSCRIEREA DE MENȚIUNI ÎN ACTELE DE STARE CIVILĂ..... 200

7.1.1.	Preliminarii.....	200
7.1.2.	Reguli generale pentru efectuarea mențiunilor în actele de stare civilă.....	201
7.1.3.	Cazurile în care se fac mențiuni în actele de stare civilă.....	203
7.1.3.1.	Preliminarii.....	203
7.1.3.2.	Înscrierea mențiunii privind recunoașterea sau stabilirea filiației.....	204
7.1.3.3.	Înscrierea mențiunii privind desfacerea, anularea sau constatarea nulității adopției	206
7.1.3.4.	Înscrierea mențiunii privind încetarea, nulitatea sau desfacerea căsătoriei	209
7.1.3.5.	Înscrierea mențiunii privind schimbarea numelui	212
7.1.3.6.	Înscrierea mențiunii privind acordarea sau pierderea cetățeniei române ...	213

7.2. ANULAREA, MODIFICAREA, COMPLETAREA ȘI RECTIFICAREA ACTELOR DE STARE CIVILĂ..... 213

7.2.1.	Precizări prealabile	213
7.2.2.	Reguli speciale privind anularea actelor de stare civilă	214
7.2.3.	Reguli speciale privind completarea actelor de stare civilă	216
7.2.4.	Reguli speciale privind modificarea actelor de stare civilă.....	217
7.2.5.	Reguli speciale privind rectificarea actelor de stare civilă și a mențiunilor înscrise pe acestea	218
7.2.6.	Reguli de procedură privind anularea, completarea și modificarea actelor de stare civilă.....	221

8. CAPITOLUL VI- ASPECTE GENERALE DESPRE STAREA CIVILĂ ȘI ACTELE DE STARE CIVILĂ ÎN DREPTUL COMPARAT	224
8.1. PRECIZĂRI PREALABILE.....	224
8.2. ALGERIA	226
8.2.1. Preliminarii	226
8.2.2. Înregistrarea actelor și faptelor de stare civilă.....	227
8.2.2.1. Aspecte generale.....	227
8.2.2.2. Înregistrarea nașterii	229
8.2.2.3. Înregistrarea căsătoriei	230
8.2.2.4. Înregistrarea decesului.....	231
8.3. FRANȚA	231
8.3.1. Preliminarii	231
8.3.2. Înregistrarea actelor și faptelor de stare civilă.....	235
8.3.2.1. Aspecte generale.....	235
8.3.2.2. Înregistrarea nașterii	236
8.3.2.3. Înregistrarea căsătoriei	237
8.3.2.4. Înregistrarea decesului.....	238
8.4. REGATUL UNIT	239
8.4.1. Preliminarii	239
8.4.2. Înregistrarea actelor și faptelor de stare civilă.....	242
8.4.2.1. Aspecte generale.....	242
8.4.2.2. Înregistrarea nașterii	243
8.4.2.3. Înregistrarea căsătoriei	244
8.4.2.4. Înregistrarea decesului.....	246
8.5. UNGARIA.....	246
8.5.1. Preliminarii	246
8.5.2. Înregistrarea actelor și faptelor de stare civilă.....	249
8.5.2.1. Aspecte generale.....	249
8.5.2.2. Înregistrarea nașterii	250
8.5.2.3. Înregistrarea căsătoriei	251
8.5.2.4. Înregistrarea decesului.....	252
9. CAPITOLUL VII - ANEXE CU ACTE DE STARE CIVILĂ ȘI MENȚIUNI PE ACESTE.....	253

SUMAR

Teza de doctorat, cu titlul „Starea civilă și actele de stare civilă”, abordează detaliat problematica stării civile și actelor de stare civilă, oferind o analiză aprofundată, teoretică și practică, a actualelor reglementări interne din domeniu.

Tema Tezei de doctorat prezintă o importanță deosebită, atât pentru persoanele fizice, cât și pentru autoritățile și instituțiile publice ale statului

Totodată, fiind analizate și perspectivele legislative în această materie, în cuprinsul Tezei am fundamentat unele propuneri *de lege ferenda*, prin care să fie aduse unele modificări sau completări Legii nr. 119/1996 cu privire la actele de stare civilă, astfel încât să fie eliminate unele inadvertențe sau lacune legislative semnalate.

Abordarea este structurată pe șapte capitole, al căror conținut conturează o imagine amplă și completă a problematicii teoretice și practice a stării civile și actelor de stare civilă în dreptul intern al României și în dreptul comparat.

În introducerea Tezei, am specificat actualitatea și importanța temei analizate, prezentând obiectivele cercetării științifice și metodele de cercetare științifică utilizate. De asemenea, în acest context, am prezentat o succintă, însă documentată evoluție a reglementărilor interne din domeniu.

În capitolul introductiv, am ales ca punct de plecare prezentarea aspectelor conceptuale generale ale temei Tezei de doctorat, în special, cele referitoare la starea civilă și actele de stare civilă. În acest sens, am realizat o trecere în revistă critică a principalelor opțiuni doctrinare și am fundamentat propriile variante.

Capitolul întâi cuprinde o analiză aprofundată a problematicii actelor de stare civilă analizate ca *instrumentum probationem*, prezentând calitatea acestora de mijloace de dovadă a stării civile.

Aceeași perspectivă contributivă am căutat să o imprim și în Capitolul al doilea, intitulat „Dovada stării civile”. Acest Capitol este destinat analizei reglementărilor consacrate stării civile din punct de vedere al valorii probatorii.

În Capitolul III, denumit „Aspecte generale privind întocmirea actelor de stare civilă”, am supus analizei sistematice și sistemice aspectele specifice întocmirii actelor de stare civilă, respectiv înscrierea mențiunilor pe marginea acestora.

În cuprinsul acestui Capitol, pe lângă analiza aprofundată a regulilor de bază, am prezentat unele aspecte perfectibile ale reglementărilor în cauză, sugerând anumite modificări *de lege ferenda*.

Capitolul IV, intitulat „Întocmirea diverselor acte de stare civilă”, cuprinde patru secțiuni, în care sunt abordate detaliat și critic regulile de întocmire a principalelor acte de stare civilă, și anume: întocmirea actului de naștere, actului de căsătorie, actului de deces și cazul special al întocmirii acestor acte de stare civilă ale cetățenilor români aflați în străinătate.

De asemenea, în cuprinsul acestui Capitol sunt prezentate detaliat aspecte de procedură specifice fiecărui act de stare civilă în parte, subliniind particularitățile și normele tehnice prevăzute.

Capitolul V este destinat analizei reglementărilor interne consacrate „înscrierii de mențiuni, anulării, modificării, rectificării și completării actelor de stare civilă”.

În cadrul acestui Capitol am definit conceptele de bază, aducând unele clarificări în legătură cu modul de exprimare a legiuitorului și am prezentat procedura fiecărei operațiuni în parte.

Capitolul al VI-lea, intitulat „Aspecte generale despre starea civilă și actele de stare civilă în dreptul comparat”, este rezultatul analizei comparative a reglementărilor relevante din unele sisteme de drept.

În acest sens, am efectuat o analiză comparativă a sistemelor de drept algerian, francez, englez și maghiar, reliefând aspectele asemănătoare și diferențele dintre acestea și sistemul de drept român.

Ultimul capitol al tezei, denumit „Anexe cu acte de stare civilă și mențiuni pe acestea”, oferă prezentarea practică, sub aspectul formei, a actelor de stare civilă și mențiunilor înscrise pe acestea.

Ultima parte a Tezei, intitulată „Concluzii și propuneri *de lege ferenda*” descrie principalele contribuții pe care le-am propus legiuitorului pentru perfecționarea reglementărilor din domeniu.

În lumina celor evocate și explorând un vast material bibliografic, consider că sunt îndreptățită să afirm că obiectivele de cercetare științifică propuse au fost realizate, iar Teza propusă oferă o imagine completă și complexă asupra actualului regim juridic al stării civile și actelor de stare civilă în sistemul de drept român.

PREFAȚĂ

Starea civilă este un drept recunoscut tuturor persoanelor fizice, având rolul de a o individualiza în familie și societate.

Teza de doctorat propusă oferă o imagine cuprinzătoare asupra problematicii teoretice și practice privind instituția juridică a „stării civile” și „actelor de stare civilă”, constituindu-se într-un posibil instrument de lucru la îndemâna celor cu preocupări teoretice sau practice în materie.

În elaborarea Tezei de doctorat am urmărit să-mi aduc contribuția la definirea logico-juridică a termenilor și sintagmelor utilizate în cadrul reglementărilor din domeniu, să identific eventualele inadvertențe sau lacune normative și să fundamentez pertinente propuneri *de lege ferenda* pentru remedierea acestora.

Propunerile *de lege ferenda* sunt rezultatele unei activități de cercetare fundamentale, prin care am urmărit să ating obiectivele stabilite în cadrul planului de cercetare științifică.

Baza documentară este vastă, cuprinzând lucrări de referință din literatura de specialitate română și străină.

Prin conținutul său teoretic și practic, Teza de doctorat se adresează tuturor celor care au preocupări în domeniul stării civile și actelor de stare civilă, indiferent că sunt teoreticieni ori practicieni ai dreptului.

INTRODUCERE

Actele de stare civilă, în care sunt consemnate elementele stării civile ce aparțin persoanei fizice, au un rol important, atât din perspectiva autorităților și a instituțiilor publice ale statului, cât și a cetățeanului.

Pentru autoritățile și instituțiile publice ale statului, prin organizarea și realizarea activității de înregistrare a actelor și faptelor de stare civilă se asigură cunoașterea permanentă a numărului și structurii populației, precum și situația demografică, cu toate consecințele practice prezente și de perspectivă ce pot decurge din obținerea acestor date.

Pentru cetățeni, această activitate contribuie la apărarea drepturilor și libertăților lor fundamentale. Diverse calități, precum cea de minor sau major, de mamă, tată ori copil sau soț, sunt avute în vedere atât la fundamentarea unor reglementări juridice, cât și la respectarea drepturilor specifice acestor categorii de persoane.

Pentru persoanele fizice, actele juridice de stare civilă sunt mijloace de probă care, fiind folosite la dovedirea elementelor de stare civilă, sunt indispensabile pentru valorificarea drepturilor, respectiv fundamentarea obligațiilor ce decurg din starea lor civilă. Spre exemplu, filiația stabilită prin actul de naștere sau căsătoria consemnată în actul de căsătorie generează drepturi și obligații specifice între părinți și copii, respectiv între soți.

Data fiind importanța socială evidentă și majoră a actelor de stare civilă, în timp, legiuitorul român a fost preocupat constant de normarea activității de stare civilă (în legătură cu nașterile, căsătoriile, adopțiile sau decesele).

În acest cadru introductiv, fără să-mi propun prezentarea detaliată a evoluției în timp a reglementărilor din domeniu, consider utilă evocarea principalelor momente temporale din cadrul acestui proces normativ.

Până spre mijlocul Secolului al XVII-lea, în spațiul carpato-danubiano-pontic elementele stării civile ale persoanei fizice au fost stabilite prin martori sau documente de familie și a avut ca temei de fapt *notorietatea*, determinată de folosirea lor îndelungată. Primul document cu rol normativ, „Pravila cea mare” a lui Matei Basarab, a dat în competența Mitropoliei Munteniei activitatea de evidență a divorțurilor, înmormântărilor și a altor evenimente de stare civilă.

Ulterior, Codul Calimach în Moldova, și Codul Caragea în Țara Românească, preluând reglementările anterioare din *ius valahorum* (obiceiul pământului sau cutuma), au prevăzut

înființarea unor condici în fiecare județ pentru înscrierea evenimentelor de stare civilă. Introducerea organizată a evidenței actelor și faptelor de stare civilă s-a realizat numai după adoptarea și intrarea în vigoare a *Regulamentului Organic* în Muntenia și Moldova.

Codul civil român de la 1864 a marcat, nu numai o amplificare a reglementărilor din materia înregistrărilor de stare civilă, dar și începutul procesului de etatizarea activității de evidență a actelor și faptelor juridice de stare civilă. Dacă anterior, această activitate era de competență exclusivă a autorităților bisericești, sub imperiul Codului civil de la 1864 ea a fost atribuită autorităților administrative ale statului (laice). Codul civil român de la 1864 a reglementat materia actelor de stare civilă în Titlul II (art. 21-86) din Cartea I (despre persoane) și art. 151-161 (despre formalitățile relative la căsătorie). Relativ numeroase soluții normative prevăzute de Codul civil român de la 1864 au fost preluate, până în actualitate, în legătură cu regimul juridic general al actelor și faptelor de stare civilă.

În România, laicizarea acestui domeniu a avut consacrare constituțională în Constituțiile României din anii 1866, 1923 și 1938.

Până la adoptarea Legii nr. 119/1996 cu privire la actele de stare civilă, această materie a fost reglementată succesiv de Legea nr. 493/1928 privind actele de stare civilă și Decretul nr. 272/1950 referitor la actele de stare civilă.

Propunându-mi ca principal obiectiv de cercetare științifică analiza aprofundată, logico-juridică, sistematică și sistemică a actualelor reglementări interne ale României referitoare la actele de stare civilă, găsesc de cuviință să abordez teme precum următoarele: aspecte generale despre starea civilă și actele de stare civilă (Capitolul I); dovada stării civile (Capitolul II); aspecte generale privind întocmirea actelor de stare civilă (Capitolul III); întocmirea diverselor acte de stare civilă (Capitolul IV); înscrierea mențiunilor, anularea, modificarea, rectificarea și completarea actelor de stare civilă (Capitolul V). Într-un capitol distinct voi prezenta aspecte de drept comparat, folosindu-mă atât de legislația unor state europene, cât și a altora, de pe alte continente.

Opțiunea pentru acest obiectiv științific a fost potențată în mare măsură de preocupările mele anterioare în materie, dar și de faptul că, în prezent, în doctrina română din domeniu se constată lipsa unei lucrări cu caracter monografic pe această temă. La data elaborării tezei de doctorat în literatura de specialitate română această temă este tratată de regulă sumar, în cadrul aspectelor referitoare la individualizarea persoanei fizice.

Analiza aprofundată a reglementărilor interne ale României consacrate actelor de stare civilă nu este un scop în sine, ci un demers științific care are ca finalitate, pe de o parte, facilitarea interpretării și aplicării practice corecte a normelor juridice din domeniu și, pe de altă parte, identificarea unor posibile inadvertențe sau lacune normative, precum și formularea de propuneri *de lege ferenda* pentru remedierea lor.

Pentru fundamentarea științifică a tezei, înțeleg să folosesc, ca instrumente de lucru, în special, lucrări ale unor doctrinari români, între care îi evoc pe următorii: D. Lupulescu, Gh. Penculescu, M. Anghene, I. Reghini, Ș. Diaconescu, O. Ungureanu, Al. Bacaci și C – C. Hageanu. De asemenea, de un real folos îmi sunt studiile publicate de conducătorul de doctorat, prof. univ. dr. T. Bodoașcă, pe diverse teme privind starea civilă și actele de stare civilă în sistemul de drept al României după elaborarea și intrarea în vigoare a actualului Cod civil român.

Ca metode de cercetare științifică, înțeleg să utilizez, în special, metoda istorică, analitică și comparativă. Metoda istorică îmi va facilita abordarea unor aspecte privind evoluția în timp a reglementărilor destinate stării și actelor de stare civilă. Metoda analitică îmi va permite să analizez logico-juridic normele de drept consacrate acestui domeniu, să le interpretez corect, în acord cu voința legiuitorului, să identific eventualele lacune sau inadvertențe legislative și să fundamentez soluții *de lege ferenda* în vederea eliminării lor. În sfârșit, metoda comparativă va fi utilizată pentru identificarea asemănărilor și deosebirilor, pe de o parte, între actualele și precedentele reglementări interne ale României și, pe de altă parte, între aceste reglementări și cele similare din alte sisteme de drept.

1. CAPITOLUL I - ASPECTE GENERALE DESPRE STAREA CIVILĂ ȘI ACTELE DE STARE CIVILĂ

1.1. STAREA CIVILĂ

1.1.1. Definiția și natura juridică a stării civile

Din punct de vedere etimologic, expresia *stare civilă* sau *statut civil* (al persoanei fizice) provine din asocierea termenilor *status* (cu înțelesul de stare sau situație ori, după unii autori, atribute necesare pentru a avea capacitate juridică) și *civis* (cu semnificația de cetățean).

Art. 59 din Cod civil român (2009), sub denumirea marginală „atributele de identificare”, dispune că „orice persoană are dreptul la nume, la domiciliu, la reședință și la *o stare civilă*, dobândite în condițiile legii” (s.n.). Dacă art. 59 C. civ. doar evocă starea civilă, art. 98 C. civ. îi stabilește semnificația. Acest articol, sub denumirea marginală „starea civilă”, prevede că „starea civilă este dreptul persoanei de a se individualiza, în familie și societate, prin calități strict personale care decurg din actele și faptele de stare civilă”.

În acord cu denumirea Capitolului al II-lea din Titlul al II-lea (persoana fizică) al Cărții I (despre persoane), atributele de identificare și, în cadrul lor, starea civilă, constituie o categorie distinctă a drepturilor inerente persoanei fizice.

Rolul stării civile este de *individualizare* a persoanei fizice în *familie* și *societate*. Pentru a completa imaginea juridică a stării civile, consider oportun să ofer unele explicații în legătură cu termenii *individualizare*, *familie* și *societate*.

Ca drept nepatrimonial, starea civilă conferă persoanei posibilitatea de a fi individualizată (particularizată sau identificată) cu ajutorul calităților care rezultă din actele juridice și faptele juridice stare civilă la care a participat.

Față de cele prezentate, definesc starea civilă acel „*drept nepatrimonial al persoanei fizice de a fi individualizată în familia sa și în societate printr-un ansamblu de calități personale ce rezultă din acte și fapte juridice de stare civilă în care este implicată, dovedite cu actele de stare civilă*”.

1.1.2. Caracterele juridice ale stării civile

1.1.2.1. Precizări prealabile

În doctrină, de regulă, sunt analizate următoarele caractere juridice ale stării civile: legalitatea, indivizibilitatea, personalitatea, indisponibilitatea, imprescriptibilitatea și naționalitate.

1.1.2.2. Legalitatea

Legalitatea, principiu specific statelor de drept, caracterizează starea civilă a persoanei fizice, întocmai ca toate drepturile ce îi sunt recunoscute.

Legalitatea este fundamentată pe faptul că în existența stării civile a persoanei fizice este interesată, după cum am afirmat anterior, și societatea, reprezentată prin instituțiile și autoritățile statului. În acest sens, în doctrină, în mod sugestiv, s-a afirmat că „starea civilă este deci de domeniul legii, iar nu de domeniul voinței individuale”.

1.1.2.3. Indivizibilitatea

Indivizibilitatea, constă în faptul că, la un moment dat, persoana fizică are o singură stare civilă, chiar dacă este alcătuită dintr-o sumă de elemente, între care există o relativă independență.

Indivizibilitatea este intim legată de unitatea și *unicitatea* stării civile, dar și a opozabilității ei *erga omnes*. Datorită acestor legături, în cadrul raporturilor juridice la care participă, o persoană fizică nu se poate folosi de anumite elemente ale stării civile doar în relațiile cu anumite persoane și să le ignore în raporturile cu altele.

1.1.2.4. Indisponibilitatea

Indisponibilitatea este explicată prin aceea că starea civilă și elementele ei componente nu pot face obiectul vreunei înstrăinări sau renunțări. Mai mult, starea civilă nu poate face obiect de tranzacție, renunțare sau revocare.

1.1.2.5. Personalitatea

Caracterul *strict personal (intuitu personae)* constă în faptul că, de principiu, starea civilă nu este susceptibilă de exercitare pe cale de reprezentare.

Această particularitate a stării civile rezultă și din faptul că aceasta este, în realitate, un drept nepatrimonial care, de regulă, poate fi exercitat numai de către titularul acestuia.

1.1.2.6. Imprescriptibilitatea

În doctrină majoritatea autorilor consideră că starea civilă este imprescriptibilă atât extinctiv, cât și achizitiv. Această teză are fundament juridic, întrucât prescripția, indiferent că este extinctivă sau achizitivă, privește, de principiu, numai drepturile patrimoniale, iar starea civilă este, după cum s-a precizat anterior, un *drept nepatrimonial*.

1.1.2.7. Universalitatea

Universalitatea constă în aceea că toate persoanele fizice, indiferent de vârstă și capacitatea de exercițiu sau de situația fizică, psihică, materială, profesională ori socială în care se află, au dreptul la stare civilă. Această împrejurare rezultă cu destulă ușurință din faptul că art. 59 C. civ., referindu-se la atributele de identificare, precizează că are dreptul la acestea *orice persoană*. În același sens poate fi interpretat și art. 98 C. civ., care se referă fără distincție la *persoană*.

1.1.2.8. Naționalitatea

În virtutea acestui caracter, cetățeanul român are, de regulă, aceeași stare civilă, indiferent că se află pe teritoriul României ori al altui stat.

1.1.3. Izvoarele stării civile

1.1.3.1. Precizări prealabile

Izvoarele sau sursele stării civile sunt actele și faptele juridice de stare civilă care determină, modifică ori sting elemente de stare civilă. Concluzia se întemeiază pe dispozițiile art. 98 C. civ. analizate anterior, care se referă la „*actele și faptele de stare civilă*”.

1.1.3.2. Legea

Legea este cea care determină sfera stării civile a persoanei. Cu toate acestea, incidența legii este precedată de încheierea unor acte juridice ori de săvârșirea unor fapte juridice de stare civilă. Deci, situația premisă reglementată de lege este condiționată fie de încheierea unor acte, fie de săvârșirea unor fapte juridice.

1.1.3.3. Actele juridice de stare civilă

„Actele juridice de stare civilă” (cele privite ca *negotium*), în calitatea lor de izvoare ale stării civile, trebuie analizate ca manifestări sau acorduri de voință, realizate în scopul de a produce anumite consecințe juridice.

Potrivit actualului Cod civil, pot fi analizate în acest sens: căsătoria (art. 271 și urm.), divorțul prin acordul soților (art. 374 și urm.), recunoașterea de filiație (art. 415 și urm.) și adopția (451 și urm.).

Trebuie considerate acte de stare civilă și hotărârile judecătorești pronunțate în soluționarea acțiunilor de stare civilă.

1.1.3.4. Faptele juridice de stare civilă

Nașterea și moartea persoanei fizice sunt considerate fapte juridice de stare civilă. Unii autori adaugă și sexul persoanei. În opinia mea, sexul nu este un fapt juridic, ci o *stare de fapt* de natură anatomică a persoanei fizice. Nici nașterea sau moartea persoanei fizice nu sunt *fapte juridice* propriu-zise.

1.1.4. Conținutul stării civile

În lipsa unui text legal care să-i concretizeze conținutul, în doctrină, unii autori au exprimat ideea că acesta diferă după cum starea civilă este privită ca un drept fundamental al persoanei fizice sau ca o sumă de calități personale.

În sensul de *drept fundamental al persoanei fizice* de a fi individualizată în familia din care face parte și societatea de care aparține, în doctrină, autorii sunt unanimi în privința conținutului stării civile. Sub acest aspect, există unanimitate în sensul că starea civilă a persoanei fizice implică următoarele posibilități pentru aceasta: de a fi individualizată prin starea ei civilă;

de a pretinde celorlalte persoanei, inclusiv autorităților statului, să fie individualizată prin starea ei civilă; de a face apel, în caz de nevoie, la concursul forței coercitive a statului pentru ocrotirea acestor prerogative.

În schimb, în legătură cu *calitățile personale* care pot fi incluse în conținutul stării civile, în doctrină, există o adevărată diversitate de opinii și chiar controverse.

În prezent, disputele doctrinare pe tema „*conținutului stării civile*” sunt lăsate fără obiect de art. 98 C. civ., dispozițiile căruia au fost analizate anterior.

1.1.5. Privire de ansamblu asupra acțiunilor de stare civilă

1.1.5.1. Precizări prealabile

Acțiunile de stare civilă, cunoscute sub denumirea *acțiuni de stat*, sunt o varietate a acțiunilor civile.

Acțiunile de stare civilă sunt, în principiu, indisponibile, imprescriptibile și *intuitu personae*. Aceste particularități sunt împrumutate chiar de la starea civilă, ca mijloc legal pentru individualizarea individului uman în familie și societate, în calitatea lui de subiect de drept (persoană fizică).

1.1.5.2. Clasificarea acțiunilor de stare civilă

A. Precizări prealabile

De regulă, în literatura de specialitate, majoritatea autorilor grupează acțiunile de stare civilă după criteriul obiectului sau finalitatea lor procesuală și a persoanelor îndreptățite să le promoveze.

B. Clasificarea acțiunilor de stare civilă după obiectul sau finalitatea lor procesuală

C. Clasificarea acțiunilor civile în raport cu persoanele care le exercită.

1.1.5.3. Efectele hotărârilor judecătorești pronunțate în materia acțiunilor de stare civilă

Fiindcă hotărârile judecătorești pronunțate în materie de stare civilă vor fi analizate detaliat în cadrul problematicii dovedirii stării civile, pentru evitarea repetărilor, în acest cadru, subliniez doar faptul că, în temeiul art. 100 C. civ., „starea civilă poate fi modificată în baza unei hotărâri de anulare, completare sau modificare a unui act de stare civilă... ” [alin. (3)] și că asemenea hotărâri sunt opozabile *erga omnes* [alin. (4)].

1.2. ACTELE DE STARE CIVILĂ PRIVITE CA *INSTRUMENTUM PROBATIONEM*

1.2.1. Semnificația expresiei „acte de stare civilă”

După cum am prezentat deja, în doctrină, majoritatea autorilor analizează sintagma „*acte de stare civilă*” din două puncte de vedere: ca *negotium* sau manifestări ori acorduri de voințe făcute cu intenția de a genera, modifica sau stinge diverse efecte juridice în planul stării civile; ca *instrumentum probationem* sau diverse înscrisuri cu ajutorul cărora sunt dovedite actele juridice sau faptele juridice de stare civilă privite ca *negotium*.

Includ în categoria actelor juridice de stare civilă căsătoria, divorțul prin acordul soților și adopția. Pot fi considerate acte juridice de stare civilă și alte acte juridice, precum recunoașterea de filiație și desfacerea adopției.

De principiu, sunt considerate asemenea acte juridice cele care generează, modifică sau sting diverse efecte de stare civilă, fără să aibă relevanță juridică natura înscrisului în care sunt încorporate.

În opinia mea, pot fi incluse în categoria înscrisurilor de stare civilă unele înscrisuri care, chiar dacă sunt întocmite de o autoritate administrativă, jurisdicțională ori notarială, produc consecințe de stare civilă. Evoc, în acest cadru, cu titlu de exemplificare, „*certificatul de divorț*”. De asemenea, au această calitate și hotărârile judecătorești pronunțate în cauzele ce au ca obiect soluționarea unor acțiuni de stare civilă.

În calitatea lor de *instrumentum probationem* actele de stare civilă sunt întocmite în registre de stare civilă. În acest sens, unii autori s-au exprimat că înscrisul de stare civilă (*instrumentum probationem*) nu este altceva decât „fila din registrul de stare civilă completată de ofițerul de stare civilă”.

Pentru a reflecta cu mai multă fidelitate menirea lor juridică, se impune ca, *de lege ferenda*, prima categorie să fie denumită „*acte juridice de stare civilă*” și a doua „*înscrisuri de stare civilă*”.

1.2.2. Definiția actelor de stare civilă

Personal, am definit înscrisurile stare civilă (*instrumentum probationem*) acele „*înscrisuri autentice întocmite, în condițiile prevăzute de lege, de ofițerii de stare civilă sau de persoane delegate de aceștia, în registrele de stare civilă, în scopul dovedirii actelor juridice și faptelor juridice de stare civilă ale persoanelor fizice*”.

1.2.3. Natura juridică a actelor de stare civilă

În doctrină, cvasitotalitatea autorilor susțin că înscrisurile de stare civilă (*instrumentum probationem*), având o *natură juridică complexă*, trebuie analizate din două perspective - a dreptului civil și a dreptului administrativ.

Actele de stare civilă (analizate ca *instrumentum probationem*) sunt, așa cum le califică în mod expres art. 1 teza I din Legea nr. 119/1996 și art. 99 alin. (2) C. civ., *înscrisuri autentice*. Din moment ce acestea sunt doar *înscrisuri*, nu au vocația de a genera, modifica sau stinge raporturi juridice. De regulă, raporturile juridice își au izvorul în actele juridice (analizate ca *negotium*), indiferent că sunt civile, administrative sau jurisdicționale. *Înscrisurile* au doar rolul de a dovedi existența unor *acte juridice* sau *fapte juridice de stare civilă* (analizate ca *negotium*).

Menirea eminentă probatorie a înscrisurilor de stare civilă (*instrumentum probationem*) nu poate fi contestată, din moment ce este prevăzută explicit de art. 1 teza I din Legea nr. 119/1996 și art. 99 alin. (2) C. civ.

1.2.4. Certificatele de stare civilă

În doctrină s-a apreciat că înscrisurile de stare civilă (*instrumentum probationem*), pot fi analizate într-un înțeles larg (*lato sensu*) și unul restrâns (*stricto sensu*). În sens larg (*lato sensu*), acestea sunt actul de naștere, de căsătorie și deces, precum și certificatele corespunzătoare acestora (actelor). În schimb, în sens restrâns (*stricto sensu*), acestea desemnează numai înscrisurile de stare civilă propriu-zise (naștere, căsătorie și deces).

În literatura de specialitate au fost evidențiate deosebiri importante între înscrisurile de stare civilă și certificatele eliberate în baza acestora

Puterea doveditoare a certificatului de stare civilă este evocată în contextul dispozițiilor art. 99 C. civ. și art. 12 din Legea nr. 119/1996.

2. CAPITOLUL II - DOVADA STĂRII CIVILE

2.1. ASPECTE GENERALE PRIVIND DOVADA STĂRII CIVILE

Dovada stării civile este reglementată de art. 99 și art. 103 C. civ., precum și de art. 12-13 din Legea nr. 119/1996. În schimb, diverse aspecte particulare sunt prevăzute atât Codul civil, cât și Legea nr. 119/1996.

Analiza comparativă a dispozițiilor Codului civil, consacrate actelor de stare civilă, cu unele prevederi ale Legii nr. 119/1996 ridică problema utilității primelor și respectării principiilor concursului dintre normele generale și cele speciale.

2.2. DOVADA STĂRII CIVILE CU ACTELE ȘI CERTIFICATELE DE STARE CIVILĂ

Art. 99 alin. (1) C. civ. dispune categoric că „starea civilă se dovedește prin actele de naștere, căsătorie și deces, întocmite, potrivit legii, în registrele de stare civilă, precum și prin certificatele de stare civilă eliberate pe baza acestora”.

Acest text se referă la *înscrisurile de stare civilă*, înscrisuri în care sunt consemnate faptul nașterii, actul juridic al căsătoriei, respectiv faptul decesului persoanei fizice.

Principiul în materie de dovadă a stării civile este consecința semnificației pe care legea o stabilește pentru aceasta. Practic, urmare stării ei civile, persoana este individualizată prin calitățile strict personale ce rezultă din *actele juridice și faptele juridice de stare civilă*. Actele juridice și faptele juridice de stare civilă (ca *negotium*), evocate de art. 98 C. civ., sunt consemnate în înscrisurile de stare civilă (*instrumentum probationem*).

Privite ca *instrumentum probationem*, actele (înscrisurile) de stare civilă consemnează atât actele juridice de stare civilă analizate ca *negotium*, cât și faptele juridice de stare civilă.

Chiar dacă actele și certificatele de stare civilă sunt enumerate cumulativ de art. 99 alin. (1) C. civ., acestea se află într-un raport de accesorialitate.

Actele (înscrisurile) și certificatele de stare civilă, fiind înscrisuri autentice, sunt supuse dispozițiilor 99 alin. (2) C. civ. și art. 269-271 C. pr. civ.

Ca înscrisuri autentice speciale, potrivit art. 99 alin. (2) C. civ., „actele de stare civilă fac dovada până la înscrierea în fals, pentru ceea ce reprezintă constatările personale ale ofițerului de stare civilă și, până la proba contrară, pentru celelalte mențiuni”.

În legătură cu *forța probatorie a certificatelor de stare civilă*, aceasta este identică cu cea a actelor (înscrierilor) de stare civilă.

Natura autentică a certificatelor de stare civilă rezultă cu ușurință din coroborarea prevederilor art. 10 și art. 11 din Legea nr. 119/1996 cu ale art. 269 alin. (1) teza I C. pr. civ.

2.3. ROLUL POSESIEI DE STAT ÎN DOVEDIREA STĂRII CIVILE

Posesia de stat sau folosința stării civile este starea de fapt a copilului corespunzătoare legăturilor sale de filiație și rudenie. În prezent, regimul juridic general al posesiei de stat este reglementat de art. 410-413 C. civ.

În legătură cu rolul juridic al posesiei de stat, potrivit poziției unanime și constante a doctrinei din domeniu, acesta este exclusiv probatoriu și poate fi analizat sub două aspecte, deduse din dispozițiile art. 411 alin. (1) și (2), respectiv art. 421 alin. (2) C. civ.

2.4. DOVADA STĂRII CIVILE CU HOTĂRÂRI JUDECĂTOREȘTI DATE ÎN MATERIE DE STARE CIVILĂ

Art. 434 C. pr. civ. prevede categoric și fără distincție că „hotărârea judecătorească are forța probantă a unui înscris autentic”. Drept urmare, și hotărârile judecătorești date în materie de stare civilă au aceeași forță probatorie cu cea prevăzută de lege pentru actele (înscrierilor) și certificatele de stare civilă.

Prevederile art. 99 alin. (3) C. civ. constituie o aplicație *in concreto* a dispozițiilor prevederilor art. 435 alin. (2) C. pr. civ. În temeiul acestora [art. 435 alin. (2) C. pr. civ.], în general, hotărârea „este opozabilă oricărei terțe persoane atât timp cât aceasta din urmă nu face, în condițiile legii, dovada contrară”. În cazul hotărârilor judecătorești date în materie de starea civilă, potrivit art. 99 alin. (3) C. civ., *proba contrarie* se poate face numai „printr-o nouă hotărâre”. Practic, dispozițiile art. 99 alin. (3) C. civ. particularizează *condițiile legii*, evocate de art. 435 alin. (2) C. pr. civ.

2.5. DOVADA UNOR ELEMENTE ALE STĂRII CIVILE

2.5.1. Dovada căsătoriei

2.5.2. Dovada filiației

2.5.3. Dovada concepțiunii cu „mijloace de probă științifice”

2.6. DOVADA STĂRII CIVILE CU ALTE MIJLOACE DE PROBĂ

2.6.1. Dovada stării civile în cazurile prevăzute de art. 103 C. civ.

Art. 103 C. civ., sub denumirea marginală „alte mijloace de dovadă a stării civile”, dispune că „starea civilă se poate dovedi, înaintea instanței judecătorești, prin orice mijloace de probă, dacă: „nu au existat registre de stare civilă” [lit. a)]; „registrele de stare civilă s-au pierdut ori au fost distruse, în tot sau în parte” [lit. b)]; „nu este posibilă procurarea din străinătate a certificatului de stare civilă sau a extrasului de pe actul de stare civilă” [lit. c)]; „întocmirea actului de stare civilă a fost omisă sau, după caz, refuzată” [lit. d)].

Cu diferențe minore de exprimare, anterior, aceste situații au fost prevăzute de art. 16 din Legea nr. 119/1996 și art. 24 din Decretul nr. 31/1954.

2.6.2. Dovada filiației față de mamă cu orice mijloace de probă

3. CAPITOLUL III - ASPECTE GENERALE PRIVIND ÎNTOCMIREA ACTELOR DE STARE CIVILĂ

3.1. CATEGORII DE ÎNREGISTRĂRI ÎN REGISTRELE DE STARE CIVILĂ

3.1.1. Precizări prealabile

Din conținutul Legii nr. 119/1996 și Metodologiei, constat că înregistrările îmbracă două forme: „întocmirea actelor de stare civilă” (1), respectiv „înscrierea mențiunilor pe marginea actelor de stare civilă” (2).

3.1.2. Înregistrări prin întocmirea actelor de stare civilă

3.1.2.1. Situații în care se fac înregistrări prin întocmirea de acte de stare civilă

Potrivit Legii nr. 119/1996, este înregistrată nașterea, căsătoria și decesul persoanei fizice.

3.1.2.2. Persoanele abilitate să întocmească acte de stare civilă

Art. 3 alin. (1) din Legea nr. 119/1996, stabilind autoritățile publice din România care îndeplinesc atribuțiile de stare civilă, se referă, în primul rând, la „*ofițerii de stare civilă*”.

Ofițerii de stare civilă funcționează atât în cadrul primăriilor (comunelor, orașelor, municipiilor și sectoarelor municipiului București), cât și în cadrul SPCLEP.

Art. 3 alin. (2) din Legea nr. 119/1996 prevede categoriile de persoane care au calitatea de ofițer de stare civilă, astfel: „primarii municipiilor, sectoarelor municipiului București, orașelor și comunelor” [lit. a)]; „șefii misiunilor diplomatice și ai oficiilor consulare de carieră ale României” [lit. b)]; „comandanții de nave și aeronave” [lit. c)]; „ofițerii desemnați prin ordin al ministrului apărării naționale sau, după caz, al ministrului de interne” [lit. d)].

3.1.2.3. Competența ofițerilor de stare civilă de a întocmi acte de stare civilă

Interesant, aspectele generale privind competența ofițerilor de stare civilă sunt reglementate de Metodologie, iar nu de Legea nr. 119/1996. Întrucât suntem în prezența unor persoane investite cu exercițiul autorității publice, normal ar fi fost ca aceste aspecte să-și găsească reglementarea în textele acestei legi.

Art. 2 alin. (1) din Metodologie evocă faptul că ofițerii de stare civilă au *competența materială și competență teritorială*.

3.1.3. Înregistrări prin înscrierea de mențiuni

Fiindcă această problematică va fi analizată în detaliu în Capitolul V din cuprinsul tezei de doctorat, pentru evitarea repetărilor, în acest cadru, evoc doar cazurile prevăzute de Legea nr. 119/1996 și Metodologie în care se fac mențiuni pe marginea actelor de stare civilă.

În acest sens, art. 43 din această lege prevede opt situații tipice, și anume: „stabilirea filiației prin recunoaștere sau hotărâre judecătorească definitivă și irevocabilă și încuviințarea purtării numelui” [lit. a)]; „contestarea recunoașterii sau tăgăduirea paternității” [lit. b)]; „căsătorie, desfacerea, încetarea sau anularea căsătoriei” [lit. c)]; „adopție, desfacerea, încetarea sau anularea adopției” [lit. d)]; „pierderea sau dobândirea cetățeniei române” [lit. e)]; „schimbarea numelui” [lit. f)]; „deces” [lit. g)]; „rectificare, completare sau anulare a actelor de stare civilă ori a mențiunilor înscrise pe ele” [lit. h)]; „schimbarea sexului, după rămânerea definitivă și irevocabilă a hotărârii judecătorești” [lit. i)].

3.1.4. Înregistrarea actelor și faptelor de stare civilă ale cetățenilor străini și persoanelor fără cetățenie

Pentru cetățenii străini și persoanele fără cetățenie, art. 4 din Legea nr. 119/1996 stabilește unele reguli speciale în legătură cu modul de înregistrare a actelor juridice și faptelor juridice de stare civilă.

3.1.5. Înregistrarea actelor de stare civilă în situații speciale

3.1.5.1. Precizări prealabile

Legea nr. 119/1996, în cadrul dispozițiilor generale (art. 1-13), prevede diverse reguli speciale privind înregistrarea nașterii sau decesului în situația în care evenimentele s-au produs într-un tren, la bordul unei nave ori aeronave sau în alt mijloc de transport, în timpul călătoriei pe teritoriul României. Tot la fel, sunt instituite norme derogatorii referitor la înregistrarea actelor de stare civilă în caz de mobilizare, război sau participarea forțelor armate la misiuni în afara teritoriului statului român.

3.1.5.2. Înregistrarea nașterii și decesului produse în tren, la bordul unei nave sau aeronave ori al altui mijloc de transport în timpul unei călătorii pe teritoriul României

3.1.5.3. Înregistrarea nașterii sau decesului la bordul unei aeronave în afara teritoriului României

3.1.5.4. Înregistrările în jurnalul de bord sau în carnetul de drum

3.1.5.5. Înregistrarea actelor de stare civilă în caz de mobilizare, război sau participare a forțelor armate la misiuni în afara teritoriului statului român

3.2. COMUNICAREA MODIFICĂRILOR INTERVENITE ÎN STAREA CIVILĂ A PERSOANEI FIZICE

Actele (înscrierile) de stare civilă înscrise în registrele de stare civilă trebuie să oglindească cu exactitate starea civilă a persoanei în fiecare moment al vieții acesteia. Principiul se impune datorită rolului stării civile, de individualizare a persoanei fizice în familie și societate.

Pentru aceste motive, modificările intervenite în starea civilă trebuie comunicate din oficiu, în termen de 10 zile, la SPCLEP sau, după caz, la ofițerul de stare civilă competent pentru a înscrie mențiunile respective. În acest sens sunt dispozițiile art. 8 alin. (1) din Legea nr. 119/1996.

Comunicările cu modificările intervenite în starea civilă se trimit la SPCLEP sau „la ofițerul de stare civilă care a întocmit actul de naștere, de căsătorie sau de deces”, în funcție de natura actului juridic sau faptului juridic de stare civilă modificador al stării civile și de diverse dispoziții legale speciale.

3.3. ELIBERAREA CERTIFICATELOR DE STARE CIVILĂ

Dispozițiile art. 10 și art. 11 din Legea nr. 119/1996 stabilesc regimul juridic general al certificatelor de stare civilă.

Acestea se eliberează pentru actul (înscrișul) de naștere, de căsătorie și de deces.

Certificatul de naștere și certificatul de căsătorie se eliberează „titularilor sau reprezentanților legali ai acestora”, iar certificatul de deces membrilor familiei defunctului ori altor persoane interesate. Legea reglementează și posibilitatea eliberării certificatelor de stare civilă altor persoane.

3.4. REGISTRELE DE STARE CIVILĂ

În România, „registrele de stare civilă” au fost introduse în anul 1832, prin Regulamentul Organic. În prezent, regimul juridic al registrelor de stare civilă este prevăzut de art. 2 și urm. din Legea nr. 119/1996.

Registrele de stare civilă cuprind, de fapt, formulare tipizate privind actul (înscrișul) de naștere, de căsătorie și de deces.

Registrele de stare civilă sunt completate în două exemplare, ambele originale. „Exemplarul I” este păstrat la SPCLEP sau la primăria unității administrativ-teritoriale unde s-a întocmit actul de stare civilă. În schimb, „exemplarul II” este înaintat la consiliul județean sau Consiliului General al municipiului București, după caz, în termen de 30 de zile de la data când toate filele din registru au fost completate.

3.5. NORME TEHNICE PRIVIND ÎNREGISTRAREA ACTELOR DE STARE CIVILĂ

Actele juridice și faptele juridice de stare civilă sunt înregistrate la cerere, urmare unei declarații a persoanei care are o asemenea obligație sau din oficiu, conform art. 5 alin. (1) din

Legea nr. 119/1996. Aceeași procedură este urmată și atunci când este solicitată efectuarea de mențiuni.

Declarațiile privind înregistrarea actelor juridice sau faptelor juridice de stare civilă se fac verbal, în cazul nașterii și decesului, și în scris, pentru căsătorie.

Ofițerul de stare civilă ori persoana delegată de acesta au îndatorirea de a verifica „conținutul declarației”, precum și concordanța ei cu „înscrisuri prezentate de declarant ori aflate în arhiva de stare civilă”.

4. CAPITOLUL IV - ÎNTOCMIREA DIVERSELOR ACTE DE STARE CIVILĂ

4.1. ÎNTOCMIREA ACTULUI DE NAȘTERE

4.1.1. Precizări prealabile

Întocmirea actului (înscrisului) de naștere este reglementată de art. 14-23 din Legea nr. 119/1996 și art. 28-40 din Metodologie. Referiri la diverse aspecte privind actul și certificatul de naștere se regăsesc și în Codul civil. De asemenea, în cadrul reglementărilor consacrate dreptului copilului la identitate, Legea nr. 272/2004 cuprinde dispoziții incidente și în cazul înregistrării nașterii și întocmirii actului de naștere.

Competența de drept comun pentru întocmirea actului de naștere revine persoanelor care au atribuțiuni de stare civilă din cadrul SPCLEP sau ofițerului de stare civilă ori delegatului acestuia de la primăria în a cărei rază administrativ-teritorială a avut lor nașterea ori, după caz, șefului misiunii diplomatice sau al oficiului consular de carieră.

În cazul copilului găsit și a celui abandonat de mamă în unități sanitare, actualele reglementări din domeniu instituie norme derogatorii de la dreptul comun.

4.1.2. Declarația de naștere a copilului

4.1.2.1. Persoanele obligate să declare nașterea copilului

4.1.2.2. Forma declarației de naștere a copilului

4.1.2.3. Termenele în care se declară nașterea copilului

4.1.2.4. Documentele pe baza cărora este înregistrată nașterea
copilului

4.1.2.5. Declarația de naștere tardivă

4.1.2.6. Întocmirea propriu-zisă a actului de naștere

4.1.3.Întocmirea actului de naștere în cazul copilului găsit

Această ipoteză este reglementată de art. 19 și art. 21 din Legea nr. 119/1996. De asemenea, art. 33, art. 34, art. 36 și art. 37 din Metodologie detaliază dispozițiile art. 19 și art. 21 din Legea nr. 119/1996. În sfârșit, art. 10 alin. (2) și art. 14 din Legea nr. 272/2004 cuprind unele dispoziții privind înregistrarea copilului găsit.

În cazul copilului găsit, actul de naștere este întocmit în temeiul procesului-verbal încheiat de un reprezentant al SPAS. La întocmirea acestuia participă un reprezentant al poliției și un medic.

Întocmirea, ca atare, a actului de naștere pentru copilul găsit se face în termen de 30 de zile de la data găsirii. Dacă, după ce nașterea a fost înregistrată, sunt identificați părinții copilului ori acesta a fost recunoscut de mamă, SPCLEP ori ofițerul de stare civilă competent solicită instanței de judecată anularea actului (înscrișului) de naștere. În situația în care actul de naștere inițial este anulat, va fi întocmit un alt act de naștere, fie de către SPCLEP, fie de către ofițerul de stare civilă de la locul unde s-a născut copilul.

4.1.4.Întocmirea actului de naștere în cazul copilului părăsit

Această situație este reglementată de art. 20-21 din Legea nr. 119/1996 și art. 35-38 din Metodologie. De asemenea, după cum am subliniat anterior, aspecte privind întocmirea actului de naștere pentru acest copil sunt prevăzute de Legea nr. 272/2004 (art. 10, 12-14 și art. 16). Pentru evitarea repetărilor, în cele ce urmează voi relua doar acele aspecte care nu au fost prezentate în cadrul analizei consacrate întocmirii actului de naștere pentru copilul găsit.

Principala deosebire dintre această situație și cea precedentă constă în faptul că mama, după ce a născut copilul (și a fost stabilit *faptul nașterii*), l-a părăsit în unitatea sanitară în care a avut loc evenimentul. Având în vedere obligațiile autorităților sanitare de a înregistra pacienții la internare și nașterile ce au loc în cadrul lor, în cazul analizat ar trebui să se cunoască atât identitatea mamei, cât și a copilului, adică *faptul nașterii*. Această împrejurare este reflectată corespunzător în conținutul normelor care reglementează procedura de întocmire a actului de naștere.

4.1.5. Întocmirea actului de naștere în cazul adopției

În cazul copilului adoptat, întocmirea actului de naștere este reglementată de art. 23 din Legea nr. 119/1996. În prezent, art. 23 alin. (1) din Legea nr. 119/1996 prevede că, „în cazul adopției, se va întocmi un nou act de naștere de către SPCLEP sau, după caz, de ofițerul de stare civilă din cadrul primăriei unității administrativ-teritoriale în raza căreia s-a aflat domiciliul adoptatului până la momentul încuviințării adopției ori sediul instituției de ocrotire în îngrijirea căreia s-a aflat adoptatul anterior încuviințării adopției”.

4.1.6. Întocmirea actului de naștere pentru copilul născut mort

În cazul copilului născut mort se întocmește doar actul de naștere. Se pune problema de ce nu se întocmește și actul de deces. Explicația este simplă. Dacă s-ar întocmi și actul de deces, s-ar deduce că un asemenea copil a decedat ulterior momentului nașterii, fapt ce nu corespunde realității. Mai mult, actuala soluție normativă este de natură să descurajeze eventualele tentații de uciderea copilului imediat după ce a fost născut.

4.2. ÎNTOCMIREA ACTULUI DE CĂSĂTORIE

4.2.1. Precizări prealabile

Termenul *căsătorie* poate fi analizat sub cel puțin cinci aspecte: drept fundamental de natură civilă al bărbatului și femeii care au vârsta nubilă; act juridic civil *sui generis*; ceremonie laică sau religioasă; stare juridică a soților în timpul căsătoriei; instituție juridică a dreptului familiei. În cadrul analizei propuse prin prezenta teză de doctorat prezintă relevanță căsătoria ca „act juridic civil *sui generis*”.

La rândul lui, actul juridic al căsătoriei poate fi analizat ca *negotium* și ca *instrumentum probationis*. Ca *negotium*, actul juridic al căsătoriei reprezintă exprimarea concordantă a consimțământului de către un bărbat și o femeie în scopul de a deveni soți unul față de celălalt și, astfel, de a da naștere, între ei, la raporturi juridice de familie. Ca *instrumentum probationem*, căsătoria presupune întocmirea *actului de căsătorie* în registrul actelor de stare civilă și eliberarea certificatului de căsătorie corespunzător.

Întocmirea actului de căsătorie este reglementat de art. 24-31 din Legea nr. 119/1996 și, sub unele aspecte particulare, de art. 279 și urm. C. civ. În concretizarea acestor dispoziții legale, art. 41-53 din Metodologie detaliază procedura de întocmire a actului de căsătorie.

4.2.2. Aspecte generale despre încheierea căsătoriei

4.2.2.1. Competența ofițerului de stare civilă de a încheia căsătoria

Sub aspectul pus în discuție, art. 24 alin. (1) din Legea nr. 119/1996 instituie atât o normă de competență materială, cât și una de competență teritorială în ceea ce privește întocmirea actului de căsătorie (*instrumentum probationem*). Din punct de vedere material, de principiu, întocmirea actului de căsătorie este de „competența ofițerului de stare civilă”. În schimb, sub aspect teritorial, este competent ofițerul de stare civilă de la primăria în a cărei rază administrativ-teritorială este situat domiciliul ori reședința oricăruia din viitorii soți.

În doctrină, s-a pus problema remediei juridice atunci când persoana care a celebrat actul juridic al căsătoriei nu a avut calitatea de ofițer de stare civilă sau nu a fost delegată să îndeplinească atribuțiile acestuia. În opinia mea, în situația prezentată, trebuie analizat atât validitatea actului juridic al căsătoriei, analizat ca *negotium*, cât și a actului de căsătorie, privit ca *instrumentum probationem*.

4.2.2.2. Locul încheierii căsătoriei

Art. 24 alin. (1) din Legea nr. 119/1996, stabilind locul încheierii căsătoriei, prevede că acesta este „la sediul serviciului public comunitar local de evidența persoanelor, al primăriei în a cărei rază de competență teritorială își are domiciliul ori reședința unul dintre viitorii soți sau, după caz, la un sediu destinat acestui scop, stabilit de primarul unității administrativ-teritoriale respective”.

Această normă reglementează, pe de o parte, *competența materială și teritorială a ofițerului de stare civilă* în ceea ce privește celebrarea căsătoriei ca *negotium* și, pe de altă parte, stabilește *locul* unde se poate celebra căsătoria. *Locul încheierii (celebrării) căsătoriei*, ca atare, poate fi *sediul SPCLEP, sediul primăriei unității administrativ-teritoriale* sau un *sediul destinat acestui scop*. În opinia mea, dacă există un sediu special destinat acestui scop, căsătoria va fi celebrată în acest loc. Aceste locuri sus sunt cele de drept comun. În funcție de împrejurări, actul juridic al căsătoriei poate fi celebrat și în alte locuri.

4.2.2.3. Declarația de căsătorie

A. Precizări prealabile

În lipsa unei definiții legale, dar luând în considerare normele juridice care o reglementează, consider că declarația de căsătorie reprezintă „*manifestarea de voință a viitorilor soți prin care aceștia fac publică intenția lor de a se căsători*”.

În prezent, regimul juridic al declarației de căsătorie este reglementat de art. 280-284 C. civ., art. 25-26 din Legea nr. 119/1996 și art. 41-48 din Metodologie.

B. Locul depunerii și forma declarației de căsătorie

C. Conținutul declarației de căsătorie

a. Preliminarii

Art. 281 alin. (1) C. civ., stabilește conținutul declarației de căsătorie. În concret, în cadrul acestei declarații, viitorii soți trebuie să precizeze „că nu există nici un impediment legal la căsătorie și vor menționa numele de familie pe care au convenit să îl poarte în timpul căsătoriei, precum și regimul matrimonial ales” [alin. (1)]. De asemenea, „odată cu declarația de căsătorie, ei vor prezenta dovezile cerute de lege pentru încheierea căsătoriei” [alin. (2)].

Deși s-ar părea că declarația de căsătorie cuprinde doar elementele prevăzute de art. 281 alin. (1) C. civ. și art. 25 alin. (1) teza a II-a din Legea nr. 119/1996, aceasta trebuie să prevadă și alte date, absolut necesare pentru conturarea cadrului factic în care urmează să se încheie actul juridic al căsătoriei și care trebuie consemnate în actul de căsătorie (*instrumentum probationem*). Am în vedere următoarele: exprimarea intenției de către viitorii soți de a se căsători; declarația acestora că și-au comunicat reciproc starea lor de sănătate; indicarea localității și a locului unde se va celebra căsătoria; datele de identitate ale viitorilor soți, inclusiv codul numeric personal; cetățenia, naționalitatea, datele de identitate ale părinților viitorilor soți.

b. Declarația viitorilor soți că nu există nici un impediment legal la căsătorie

c. Mențiunea privind numele de familie pe care soții îl vor purta în căsătorie

d. Mențiunea privind regimul matrimonial ales

D. Documentele ce se anexează declarației de căsătorie

a. Preliminarii

Reamintesc că art. 281 alin. (2) C. civ. obligă viitorii soți ca, odată cu declarația de căsătorie, să prezinte dovezile prevăzute de lege pentru încheierea valabilă a căsătoriei.

b. Actele de identitate și certificatele de naștere

- c. Certificatele medicale privind starea de sănătate a viitorilor soți
- d. Documente privind desfacerea sau încetarea căsătoriei anterioare
- E. Publicitatea declarației de căsătorie

Publicitatea declarației de căsătorie este una dintre formalitățile importante ce preced încheierea (celebrarea) actului juridic al căsătoriei, cu importante consecințe juridice.

Această importantă formalitate are menirea de a face declarația de căsătorie opozabilă terțelor persoane și de a oferi acestora posibilitatea să formuleze, dacă este cazul, opoziții la căsătorie.

Publicitatea declarației de căsătorie este reglementată de art. 283 C. civ. și art. 26 din Legea nr. 119/1996. Metodologia nu cuprinde norme în acest sens.

4.2.2.4. Opoziții la încheierea căsătoriei

În opinia mea, față de explicațiile ce le voi prezenta în continuare, definesc opoziția la căsătorie ca fiind „sesizarea făcută de o persoană ofițerului de stare civilă prin care îl înștiințează despre existența unor împrejurări care contravin dispozițiilor legale pentru încheierea valabilă a căsătoriei”.

Art. 285 C. civ. conferă oricărei persoane dreptul de a face opoziție la căsătorie, cu condiția să existe un impediment legal sau alte cerințe ale legii să nu fie îndeplinite. De asemenea, acest articol prevede obligația ca opoziția să se facă în scris și cu indicarea dovezilor pe care se întemeiază.

4.2.2.5. Refuzul ofițerului de stare civilă de a celebra căsătoria

Acest refuz este reglementat de art. 9 și art. 287 C. civ., precum și de art. 28 din Legea nr. 119/1996.

În concret, art. 286 C. civ. oferă posibilitatea ofițerului de stare civilă să refuze celebrarea căsătoriei, „...dacă, pe baza verificărilor pe care este obligat să le efectueze, a opozițiilor primite sau a informațiilor pe care le deține, în măsura în care acestea din urmă sunt notorii, constată că nu sunt îndeplinite condițiile prevăzute de lege”.

„Persoana nemulțumită poate sesiza instanța de tutelă în raza căreia domiciliază”, în condițiile art. 28 alin. (2) din Legea nr. 119/1996.

Sub aspect material, este competentă judecătoria, conform art. 94 alin. (1) pct. (1) lit. a) C. pr. civ. În schimb, teritorial, competența revine judecătoriei în a cărei circumscripție teritorială domiciliază persoana nemulțumită, conform art. 28 alin. (2) din Legea nr. 119/1996. Instanța de tutelă sesizată poate admite cererea prin care persoana nemulțumită atacă refuzul de celebrare a căsătoriei, numai dacă constată că refuzul este netemeinic sau/și nelegal. În cazul admiterii cererii, refuzul, fiind declarat netemeinic sau/și nelegal, ofițerul de stare civilă are obligația de a proceda la celebrarea căsătoriei. În schimb, dacă refuzul ofițerului de stare civilă este temeinic și legal, instanța de tutelă va respinge cererea. În acest caz, persoana nemulțumită va putea face o nouă declarație de căsătorie numai după ce va îndeplini cerințele legale, pe a căror nerespectare ofițerul de stare civilă și-a întemeiat refuzul de a celebra căsătoria.

4.2.2.6. Reînnoirea declarației de căsătorie

Cu titlu de noutate, art. 284 C. civ. reglementează reînnoirea declarației de căsătorie. În concret, în temeiul acestuia, „în cazul în care căsătoria nu s-a încheiat în termen de 30 de zile de la data afișării declarației de căsătorie sau dacă viitorii soți doresc să modifice declarația inițială, trebuie să facă o nouă declarație de căsătorie și să dispună publicarea ei”.

Din economia dispozițiilor art. 284 C. civ., rezultă că „o nouă declarație de căsătorie” poate fi făcută în două situații: căsătoria nu s-a încheiat în termen de 30 zile de la data afișării extrasului la sediul primăriei sau pe pagina de internet a acesteia; viitorii soți vor să modifice declarația inițială.

4.2.2.7. Încheierea căsătoriei

- A. Data încheierii căsătoriei
- B. Comunicarea stării de sănătate de către viitorii soți
- C. Celebrarea căsătoriei
- D. Momentul încheierii căsătoriei

Cu titlu de noutate, 289 C. civ. stabilește momentul încheierii căsătoriei. Astfel, în temeiul acestuia, „căsătoria este încheiată în momentul în care, după ce ia consimțământul fiecăruia dintre viitorii soți, ofițerul de stare civilă îi declară căsătoriți”.

4.2.2.8. Aspecte particulare ale încheierii căsătoriei în România de către cetățeni străini

Art. 30 din Legea nr. 119/1996 cuprinde dispoziții particulare privind limba în care este celebrată căsătoria, încheiată în fața ofițerului de stare civilă român, însă între un bărbat și o femeie cetățeni ai altui stat sau între un cetățean român și un cetățean străin.

4.2.3. Întocmirea actului de căsătorie

După ce a fost încheiat actul juridic al căsătoriei (ca *negotium*), „ofițerul de stare civilă întocmește, de îndată, în registrul actelor de stare civilă, actul de căsătorie, care se semnează de către soți, de cei 2 martori și de către ofițerul de stare civilă”, conform art. 290 C. civ.

În mod constant și unanim s-a decis în jurisprudență și literatura de specialitate că înregistrarea căsătoriei în registrul de stare civile „nu face parte din solemnitatea încheierii căsătoriei”, privită ca *negotium*.

4.2.4. Proba căsătoriei

Analizată ca *negotium*, căsătoria este, în realitate, un act juridic de stare civilă, conform art. 1 și 2 din Legea nr. 119/1996. În schimb, privită ca *instrumentum probationem*, actul de căsătorie este un înscris autentic, potrivit art. 1 din Legea nr. 119/1996 și art. 99 alin. (1) C. civ.

Actul juridic al căsătoriei (analizat ca *negotium*) este dovedit cu ajutorul actului de căsătorie (privit ca *instrumentum probationem*).

4.3. ÎNTOCMIREA ACTULUI DE DECES

4.3.1. Precizări prealabile

Din perspectiva temei tezei de doctorat și a *actului de deces*, prezintă importanță *constatarea morții* persoanei fizice, motiv pentru care, în continuare, voi prezenta sintetic modalitățile reglementate de lege: constatarea fizică a morții; declararea judecătorească a morții.

4.3.2. Constatarea fizică a morții

De regulă, moartea unei persoane se constată prin examinarea medicală a cadavrului, identificat ca fiind al unei anumite persoane fizice. Practic, constatarea fizică a morții nu se poate realiza pe baza unor declarații de martori ori a unor prezumții.

În urma constatării fizice a morții, este întocmit și este eliberat *certificatul medical constatator al decesului*, în condițiile art. 35 din Legea nr. 119/1996. În acest certificat este consemnată data decesului, care marchează momentul în care persoana fizică încetează de a mai fi subiect de drept.

4.3.3. Constatarea judecătorească a morții

4.3.3.1. Preliminarii

În situațiile în care nu există cadavrul și este imposibilă constatarea fizică a morții, însă sunt suficiente și temeinice indicii în legătură cu moartea unei persoane, se procedează la declararea judecătorească a morții.

Actualul Cod civil reglementează un caz general (art. 49) și două cazuri speciale (art. 50) de declarare judecătorească a morții persoanei fizice.

4.3.3.2. Cazurile în care se poate dispune declararea judecătorească a morții

A. Cazul general

„În cazul în care o persoană este dispărută și există indicii că a încetat din viață, aceasta poate fi declarată moartă prin hotărâre judecătorească, la cererea oricărei persoane interesate, cu condiția să fi trecut cel puțin 2 ani de la data primirii ultimelor informații sau indicii din care rezultă că era în viață”, conform art. 49 alin. (1) C. civ.

În acest caz, pentru admisibilitatea cererii, trebuie întrunite cumulativ următoarele condiții: persoana fizică este dispărută; există indicii că persoana este moartă; de la data ultimelor informații sau indicii din care rezultă că persoana era în viață au trecut cel puțin doi ani.

B. Cazurile speciale

Primul caz special este prevăzut de art. 50 alin. (1) C. civ. „Cel dispărut în împrejurări deosebite, cum sunt inundațiile, cutremurul, catastrofa de cale ferată ori aeriană, naufragiul, în cursul unor fapte de război sau într-o altă împrejurare asemănătoare, ce îndreptățește a se presupune decesul, poate fi declarat mort, dacă au trecut cel puțin 6 luni de la data împrejurării în care a avut loc dispariția”.

Pentru existența acestui caz, trebuie îndeplinite următoarele condiții: dispariția persoanei fizice a avut loc într-o împrejurare deosebită; împrejurarea deosebită trebuie să îndreptățească presupunerea că persoana a decedat; au trecut cel puțin 6 luni de la data împrejurării în care a avut loc dispariția.

Al doilea caz special este reglementat de art. 50 alin. (3) C. civ. „Atunci când este sigur că decesul s-a produs, deși cadavrul nu poate fi găsit sau identificat, moartea poate fi declarată prin hotărâre judecătorească, fără a se mai aștepta împlinirea vreunui termen de la dispariție”.

În acest caz, se impune întrunirea următoarelor condiții: producerea decesului este sigură; cadavrul nu a fost găsit sau identificat.

4.3.3.3. Aspecte procedurale privind declararea judecătorească a morții

A. Instanța competentă

Sub aspect material, declararea judecătorească a morții este de competența judecătoriei, conform art. 94 alin. (1) lit. i) C. pr. civ. În schimb, teritorial este competentă judecătoria în a cărei circumscripție teritorială cel dispărut a avut domiciliul cunoscut, conform art. 944 C. pr. civ.

B. Măsuri prealabile

Art. 945 C. pr. civ. instituie măsuri prealabile judecării cererii de declarare a morții.

După ce a fost sesizată instanța de judecată, președintele acesteia are obligația de a „cere primăriei comunei, orașului, municipiului sau sectorului municipiului București, precum și organelor poliției în a căror rază teritorială a avut ultimul domiciliu cunoscut cel dispărut să culeagă informații cu privire la acesta”, în condițiile art. 945 alin. (1) C. pr. civ.

Președintele instanței este obligat să dispună „să se facă afișarea cererii la ultimul domiciliu cunoscut al celui dispărut, la sediul primăriei comunei, orașului, municipiului sau

sectorului municipiului București și la sediul instanței, precum și publicarea într-un ziar de largă circulație a unui anunț despre deschiderea procedurii de declarare a morții, cu invitația ca orice persoană să comunice datele pe care le cunoaște în legătură cu cel dispărut”, conform art. 945 alin. (2) C. pr. civ. De asemenea, „președintele va sesiza instanța de tutelă de la ultimul domiciliu cunoscut al celui a cărui moarte se cere a fi declarată, spre a numi, dacă este cazul, un curator, în condițiile prevăzute de Codul civil”, conform art. 945 alin. (3) C. pr. civ. În sfârșit, în condițiile aliniatului ultim al art. 945 C. pr. civ., „dacă în patrimoniul persoanei a cărei moarte se cere a fi declarată există bunuri imobile, președintele va cere, din oficiu, notarea cererii în cartea funciară, precum și înregistrarea acesteia în registrul comerțului, dacă este profesionist”.

C. Judecarea cererii

Art. 946 alin. (1) C. pr. civ. dispune că „după trecerea a două luni de la data efectuării publicațiilor și după primirea rezultatelor cercetărilor, se va fixa termen de judecată”.

Din analiza acestei dispoziții legale rezultă că termenul de două luni începe să curgă din data la care, în cadrul măsurilor prelabile, a fost afișată cererea, respectiv publicat anunțul despre declanșarea procedurii de declarare judecătorească a morții. În tăcerea legiuitorului, dacă aceste publicări (afișări) au fost realizate la date diferite, termenul de două luni curge începând cu data la care a fost realizată ultima afișare.

În cadrul acestei proceduri, persoana fizică a cărei moarte urmează să fie declarată este citată la ultimul domiciliu cunoscut. De asemenea, citația se publică „într-un ziar de largă circulație”. Dacă persoana în cauză are un mandatar, se citează și acesta. În sfârșit, dacă a fost numit, se citează și curatorul persoanei respective. La judecarea acestor cauze este obligatorie participarea procurorului, în condițiile prevăzute de art. 946 alin. (4) C. pr. civ. La judecarea acestor cauze trebuie citată și persoana care a introdus cererea de chemare în judecată, în calitate de reclamant.

Hotărârile pronunțate în asemenea cauze sunt supuse numai apelului, conform art. 94 pct. 1 lit. a) și art. 483 alin. (2) C. pr. civ.

D. Efectele hotărârii judecătorești declarative de moarte

Hotărârea judecătorească de declarare a morții este supusă *comunicării* în condițiile art. 947 C. pr. civ.

Art. 52 alin. (1) C. civ., dispune că „cel declarat mort este socotit că a încetat din viață la data pe care hotărârea rămasă definitivă a stabilit-o ca fiind aceea a morții” (teza I). „Dacă

hotărârea nu arată și ora morții, se socotește că cel declarat mort a încetat din viață în ultima oră a zilei stabilite ca fiind aceea a morții” (teza a II-a). „În lipsa unor indicii îndestulătoare, se va stabili că cel declarat mort a încetat din viață în ultima oră a celei din urmă zile a termenului prevăzut de art. 49 sau 50, după caz”, conform art. 52 alin. (2) C. civ.

4.3.3.4. Nulitatea hotărârii judecătorești declarative de moarte

Nulitatea acestei hotărâri poate fi solicitată în situația în care persoana în cauză este, în realitate, în viață sau există un certificat constatator al morții acesteia. Art. 949 alin. (1) C. pr. civ. dispune că cererea de constatare a nulității hotărârii judecătorești declarative de moarte se introduce la instanța care a declarat moartea acesteia.

Deci, în temeiul textelor legale prezentate, hotărârea judecătorească declarativă de moarte poate fi anulată în două situații: persoana declarată moartă este în viață (1); anterior declarării judecătorești a morții, a fost întocmit actul de deces și a fost eliberat certificatul de deces (2).

4.3.3.5. Rectificarea datei morții

Art. 950 C. pr. civ. oferă posibilitatea ca orice persoană interesată să solicite instanței de judecată rectificarea datei morții. Persoana respectivă are obligația de a dovedi că este cu neputință ca data stabilită prin hotărârea declarativă de moarte să fie data reală a morții. Pentru rectificarea datei morții trebuie respectată procedura prevăzută de art. 949 C. civ. În același sens sunt și dispozițiile art. 52 alin. (3) C. civ. Și în cazul acestei cereri sunt incidente corespunzător dispozițiile art. 951 C. pr. civ.

4.3.4. Competența ofițerului de stare civilă de a întocmi actul de deces

Art. 32 alin. (1) din Legea nr. 119/1996 și art. 54 alin. (1) teza I din Metodologie dau întocmirea actului de deces în competența SPCLEP sau, după caz, ofițerului de stare civilă din cadrul primăriei unității administrativ-teritoriale în a cărei rază s-a produs evenimentul.

4.3.5. Declarația de deces

Declaraarea decesului este făcută, de obicei, de membrii familiei persoanei decedate, conform art. 32 alin. (1) teza a III-a din Legea nr. 119/1996. De la această regulă de drept comun, art. 32 alin. (1) teza a IV-a din Legea nr. 119/1996 instituie două excepții. Are obligația de a declara decesul: „medicul sau un alt cadru medical din unitatea sanitară unde s-a produs decesul” [lit. a)]; „orice persoană care a luat la cunoștință despre deces” [lit. b)]. Declarația de deces nu este supusă vreunei formalități. Art. 32 alin. (1) din Legea nr. 119/1996 prevede că întocmirea actului de deces se face pe baza „declarației *verbale...*” (s.n.).

Declaraarea desului se face în termen de 3 zile de la data la care s-a produs moartea. Termenul de 3 zile este pe zile calendaristice, în care intră „atât ziua în care s-a produs decesul, cât și ziua în care se face declarația”, conform art. 33 alin. (1) din Legea nr. 119/1996 și art. 54 alin. (2) din Metodologie. De la acest termen de drept comun de declarare a decesului, Legea nr. 119/1996 prevede unele excepții.

4.3.6. Certificatul medical constatator al decesului

„Întocmirea actului de deces se face ... pe baza certificatului medical constatator al decesului”, conform art. 32 alin. (1) din Legea nr. 119/1996. Art. 55 alin. (1) lit. a) din Metodologie stabilește condițiile de formă ale certificatului medical de deces. În concret, acesta trebuie redactat pe un formular-tip, stabilit de Ministerul Sănătății, să aibă număr de înregistrare, data înregistrării (dată certă), să fie semnat și parafat de medicul care a constatat moartea persoanei și aplicat sigiliul sau ștampila unității sanitare din care face parte medicul ce l-a întocmit.

4.3.7. Actul de deces

Din analiza dispozițiilor art. 32 alin. (1) din Legea nr. 119/1996 rezultă că actul de deces este întocmit, în primul rând, în temeiul „certificatului medical constatator al decesului”. De asemenea, la baza întocmirii actului de deces stă și declarația de deces, făcută de persoanele și în condițiile prezentate anterior.

Când moartea persoanei este violentă (sinucidere, accident etc) sau cadavrul este găsit și nu se cunoaște cauza decesului, certificatul medical prin care a fost constatat decesul trebuie însoțit de constatările (dovezile) poliției sau ale procurorului, urmare sesizării lor despre

producerea decesului.În situația în care, după întocmirea actului de deces, organele poliției ori procurorul stabilesc identitatea persoanei decedate, datele de identitate ale acesteia se înscriu în actul de deces, pe calea procedurii mențiunii.

4.4. ÎNTOCMIREA ACTELOR DE STARE CIVILĂ ALE CETĂȚENILOR ROMÂNI AFLAȚI ÎN STRĂINĂTATE

4.4.1. Precizări prealabile

Secțiunea a 4-a din Capitolul II (art. 40-42) din Legea nr. 119/1996 reglementează procedura de întocmirea actelor de stare civilă care privesc cetățenii români ce se află în străinătate. Metodologia consacră Secțiunea a 7-a din Capitolul II (art. 70-84) procedurii de înregistrare a actelor de stare civilă în cazul acestor cetățeni români. Aceste acte de stare civilă se întocmesc, după caz, „la misiunile diplomatice sau oficiile consulare de carieră ale României” (teza I) ori „la autoritățile locale competente” (teza a II-a), conform art. 40 alin. (1) din Legea nr. 119/1996.

4.4.2. Aspecte particulare referitoare la întocmirea actelor de stare civilă privind cetățenii români aflați în străinătate de către misiunile diplomatice sau oficiile consulare de carieră ale României

Art. 40 alin. (3), respectiv art. 41 alin. (1) din Legea nr. 119/1996 evocă întocmirea actului de naștere, respectiv a celui de căsătorie care privesc cetățeni români aflați în străinătate.

Art. 41 alin. (1) din Legea nr. 119/1996 conferă șefilor misiunilor diplomatice și ai oficiilor consulare de carieră ale României dreptul de a celebra actul juridic al căsătoriei în cazul în care viitorii soți ori doar unul dintre ei este cetățean român. În ambele situații, încheierea căsătoriei trebuie să fie conformă cu dispozițiile legii statului în care sunt acreditați. De asemenea, viitorul soț sau măcar unul dintre ei, care are cetățenia română, trebuie să aibă „domiciliul sau reședința în circumscripția consulară a misiunii diplomatice ori a oficiului consular de carieră”.

4.4.3. Aspecte particulare referitoare la întocmirea actelor de stare civilă privind cetățenii români aflați în străinătate de către autoritățile străine competente

Această posibilitate este evocată de art. 40 alin. (1) teza a II-a din Legea nr. 119/1996. Procedura de întocmire este supusă în totalitate reglementărilor interne ale statului de care aparțin autoritățile locale competente.

4.4.4. Înscrierea în registrele de stare civilă române de la misiunile diplomatice și oficiile consulare de carieră ale României a certificatelor de stare civilă eliberate de autoritățile străine competente

Persoanele fizice, cetățenii români, care au domiciliul ori reședința pe teritoriul altui stat și cărora autoritățile locale competente le-au întocmit acte de stare civilă, au posibilitatea să solicite înscrierea certificatele de stare civilă eliberate cu această ocazie „în registrele de stare civilă de la misiunile diplomatice sau oficiile consulare de carieră ale României”, conform art. 40 alin. (2) din Legea nr. 119/1996.

4.4.5. Înscrierea sau transcrierea în registrele de stare civilă române a actelor de stare civilă privind cetățenii români întocmite de autoritățile străine competente

De principiu, potrivit art. 41 alin. (3) teza I din Legea nr. 119/1996, în vederea dobândirii puterii doveditoare în fața autorităților române, actele de stare civilă ce privesc persoane de cetățenie română întocmite în străinătate, de autorități aparținând unor state străine, trebuie supuse operațiunii de înscriere sau „transcriere în registrele de stare civilă române”.

4.4.6. Întocmirea actelor de stare civilă privind cetățenii români aflați în localități care au aparținut României și care, în prezent, se găsesc pe teritoriul altor state

Întocmirea actelor de stare civilă în această situație este supusă dispozițiilor art. 41 alin. (6) din Legea nr. 119/1996. Cererea poate fi adresată SPCLEP sau primăriei localității, pe al

cărei teritoriu domiciliază persoana interesată. În asemenea cazuri, pentru întocmirea noilor acte de stare civilă, autoritatea care a primit cererea are obligația de a solicita Arhivelor Naționale extrase din actele de stare civilă ce se află arhivate aici. Pe baza extraselor primite, SPCLEP sau ofițerul de stare civilă întocmește noul act de stare civilă.

4.4.7. Actualizarea Registrului național de evidența persoanelor cu datele conținute de certificatele sau extrasele de stare civilă eliberate cetățenilor români de autoritățile străine care au fost înscrise/transcrise în registrele de stare civilă române

Această actualizare a RNEP se face în condițiile art. 42 din Legea nr. 119/1996, prin mijloace informatice. În localitățile unde nu sunt organizate și funcționează SPCLEP, actualizarea se realizează de către acestea prin dispoziție a primarului. În schimb, în localitățile în care nu funcționează asemenea servicii, actualizarea se realizează de către primar sau de persoana delegată să îndeplinească atribuții de stare civilă.

5. CAPITOLUL V - ÎNSCRIEREA DE MENȚIUNI, ANULAREA, MODIFICAREA, RECTIFICAREA ȘI COMPLETAREA ACTELOR DE STARE CIVILĂ

5.1. ÎNSCRIEREA DE MENȚIUNI ÎN ACTELE DE STARE CIVILĂ

5.1.1. Preliminarii

Art. 43-51, alcătuind Capitolul III din Legea nr. 119/1996, cuprind norme referitoare la înscrierea de mențiuni în actele de stare civilă. În concret, sunt reglementate: cazurile în care se fac mențiuni în actele de stare civilă (art. 43); înscrierea mențiunilor în actele de stare civilă ale cetățenilor români aflați în străinătate (art. 44); înscrierea mențiunilor în actele de stare civilă în sistem informatic (art. 45); reguli speciale de înscriere a mențiunilor în diverse cazuri (art. 46-50); eliberarea certificatelor de stare civilă cu mențiunile în actele de stare civilă (art. 51).

La rândul lor, art. 85-120 din Metodologie, alcătuind Capitolul III, sub titlul „înscrierea mențiunilor în registrele de stare civilă” [s.n.], cuprind norme referitoare la: despre mențiuni (art. 85-94); înscrierea recunoașterii sau stabilirii filiației (art. 95-97); înscrierea adopției, a anulării sau a desfacerii adopției (art. 98-102); înscrierea divorțului, anulării ori a încetării căsătoriei (art. 103-105); înscrierea schimbării numelui de familie și/sau a prenumelui pe cale administrativă (art. 106-114); înscrierea mențiunilor privind înregistrarea numelui/prenumelui cu ortografierea limbii române (art. 115-116); înscrierea mențiunilor de schimbare a numelui sau prenumelui intervenite în străinătate (art. 117-118); înscrierea mențiunilor privind acordarea sau renunțarea la cetățenia română (art. 119-120).

Semnalez existența unei diferențe importante de formulare a titlurilor celor două capitole. Astfel, în timp ce titlul Capitolului III din Legea nr. 119/1996 se referă la „înscrierea mențiunilor în actele de stare civilă” (s.n.), cel al Capitolului III din Metodologie are în vedere „înscrierea mențiunilor în registrele de stare civilă” (s.n.).

5.1.2. Reguli generale pentru efectuarea mențiunilor în actele de stare civilă

Cu valoare de regulă generală, mențiunile se realizează în temeiul actelor juridice sau faptelor juridice de stare civilă (analizate ca *negotium*), în condițiile legii. Înscriserea mențiunilor se realizează „din oficiu sau la cerere”.

5.1.3. Cazurile în care se fac mențiuni în actele de stare civilă

5.1.3.1. Preliminarii

În acest sens, art. 43 lit. a) - i) din Legea nr. 119/1996 evocă nouă cazuri. Pentru cazurile prevăzute de art. 43 lit. a), c), d), e) și f), această lege cuprinde dispoziții speciale. În schimb, în situațiile stipulate de lit. b), g), h) și i) s-a mărginit doar să le evoce.

5.1.3.2. Înscriserea mențiunii privind recunoașterea sau stabilirea filiației

Această mențiune se înscrie, de regulă, „pe marginea actului de naștere”. În cazul persoanelor căsătorite și a celor decedate, mențiunea referitoare la recunoașterea ori stabilirea filiației prin hotărâre judecătorească se fac și pe actul de căsătorie, respectiv de deces.

5.1.3.3. Înscriserea mențiunii privind desfacerea, anularea sau constatarea nulității adopției

În condițiile art. 47 din Legea nr. 119/1996, desfacerea, anularea ori nulitatea adopției sunt înscrise prin mențiune, după caz, pe următoarele acte de stare civilă: actul de naștere inițial al celui adoptat; actul de naștere întocmit urmare încuviințării adopției, dacă este cazul; actul de căsătorie a persoanei adoptate; actele de naștere ale copiilor minori ai persoanei adoptate. Dacă persoana adoptată are copii majori, înscrierea este făcută doar la cererea lor. Mențiunea este înscrisă din oficiu sau la cererea persoanei interesate.

5.1.3.4. Înscriserea mențiunii privind încetarea, nulitatea sau desfacerea căsătoriei

A. Înscriserea mențiunii privind încetarea căsătoriei

B. Înscrisura mențiunii privind nulitatea căsătoriei

C. Înscrisura mențiunii privind desfacerea căsătoriei prin divorț

5.1.3.5. Înscrisura mențiunii privind schimbarea numelui

Această mențiune este înscrisă, conform art. 49 din Legea nr. 119/1996, „în condițiile legii”. Practic, trebuie identificată *legea* la care face trimitere acest articol. *Legea*, la care face trimitere art. 85 C. civ. și art. 49 din Legea nr. 119/1996 este, de fapt, „Ordonanța Guvernului nr. 41/2003 privind dobândirea și schimbarea pe cale administrativă a numelor persoanei fizice”. Art. 15-16 din această Ordonanță se referă la „înscrisura mențiunii de schimbare a numelui pe cale administrativă”.

5.1.3.6. Înscrisura mențiunii privind acordarea sau pierderea cetățeniei române

Regimul juridic al acestei mențiuni este prevăzut de art. 43 lit. e) și art. 50 din Legea nr. 119/1990, precum și de art. 119-120 din Metodologie. Mențiunile respective sunt înscrise pe actul de naștere și de căsătorie (numai dacă este cazul), în temeiul comunicării făcute de Ministerul Afacerilor Interne, în condițiile art. 50 din Legea nr. 119/1990.

5.2. ANULAREA, MODIFICAREA, COMPLETAREA ȘI RECTIFICAREA ACTELOR DE STARE CIVILĂ

5.2.1. Precizări prealabile

Dispozițiile art. 57-59 din Legea nr. 119/1996 alcătuiesc regimul juridic privind „anularea, modificarea, rectificarea sau completarea actelor de stare civilă și a mențiunilor”. De asemenea, Capitolul V din Metodologie (art. 125-130) cuprinde norme tehnice în acest sens. În sfârșit, art. 100 C. civ. reglementează, sub diverse aspecte, aceste operațiuni. Dispozițiile legale evocate privesc înscrisurile de stare civilă, adică actele de stare civilă analizate ca *instrumentum probationem* și, nicidecum actele juridice de stare civilă privite ca *negotium*. Operațiunile de anulare, completare, modificare sau rectificarea pot fi realizate numai în baza unei hotărâri judecătorești definitive, conform art. 100 alin. (1) C. civ. Aceste dispoziții sunt reluate de art.

57 alin. (1) din Legea nr. 119/1996, respectiv de art. 125 alin. (1) din Metodologie. De asemenea, sunt aplicabile și prevederile art. 99 alin. (3) C. civ., analizate anterior.

5.2.2.Reguli speciale privind anularea actelor de stare civilă

Nulitatea pe care o analizez în acest context nu privește actele juridice de stare civile (analizate ca *negotium*), ci înscrisurile de stare civilă ori, în altă exprimare, actele de stare civilă analizate ca *instrumentum probationem*. Nulitatea sau anularea actelor (înscrisurilor) de stare civilă sunt reglementate de art. 100 alin. (1), (3) și (4) C. civ., art. 57 din Legea nr. 119/1996 și art. 125-128 din Metodologie.

5.2.3.Reguli speciale privind completarea actelor de stare civilă

Completarea este reglementată de art. art. 100 alin. (1) și alin. (4) C. civ., art. 57 și art. 59 din Legea nr. 119/1996, respectiv art. 125 alin. (1), art. 126 și art. 128 din Metodologie. Urmare completării, actul de stare civilă este întregit cu date de stare civilă existente, însă omise să fie consemnate cu ocazia întocmirii lor.

5.2.4.Reguli speciale privind modificarea actelor de stare civilă

Modificarea este evocată de art. 100 alin. (1), (3) și (4) C. civ., art. 57 și art. 59 din Legea nr. 119/1996, respectiv art. 125, art. 126 și art. 128 din Metodologie. *Modificarea* actului de stare civilă are semnificația de a-i schimba forma sau/și conținutul acestuia pentru a fi conform cu cerințele legale.

5.2.5. Reguli speciale privind rectificarea actelor de stare civilă și a mențiunilor înscrise pe acestea

Această operațiune este prevăzută de art. 100 alin. (1) și (2) C. civ., art. 58 din Legea nr. 119/1996, respectiv art. 125 alin. (2), art. 129 și art. 130 din Metodologie. *Rectificarea* are sensul „de corectare sau de îndreptare a greșelilor materiale strecurate în conținutul sau forma actului de stare civilă”. Deci, prin intermediul rectificării se pot corecta doar erorile materiale comise cu prilejul realizării operațiunii de întocmire ori cu ocazia înscrierii unor mențiuni pe actele de stare civilă.

5.2.6. Reguli de procedură privind anularea, completarea și modificarea actelor de stare civilă

Acțiunile privind anularea, completarea sau modificarea actelor (înscrisurilor) de stare civilă sunt diferite de „acțiunile de stare civilă” (de stat). Art. 57 alin. (2) – (4) din Legea nr. 119/1996 prevăd o serie de norme procedurale privind anularea, completarea sau modificarea actelor (înscrisurilor) de stare civilă.

6. CAPITOLUL VI- ASPECTE GENERALE DESPRE STAREA CIVILĂ ȘI ACTELE DE STARE CIVILĂ ÎN DREPTUL COMPARAT

6.1.PRECIZĂRI PREALABILE

Datorită importanței sale multiple, fiecare țară are un sistem propriu de înregistrare a actelor și faptelor de stare civilă, având la bază un cadru legal elaborat. Acest sistem este modelat de istoria și cultura fiecărei țări și reflectă nivelul de dezvoltare a sistemului legislativ și administrativ al acesteia.

Sisteme de înregistrare a actelor și faptelor de stare civilă, în general, sunt similare în diverse sisteme de drept naționale, însă cu numeroase particularități de detaliu de la un stat la altul.

6.2. ALGERIA

6.2.1.Preliminarii

Sistemul judiciar, împreună cu alte aspecte ale culturii Algeriei, împărtășește caracteristicile tradițiilor sale franceze și arabe. După câștigarea independenței la data de 5 iulie 1962, Guvernul algerian a decis să creeze un nou sistem judiciar care să elimine moștenirea colonială franceză și să reflecte mai fidel orientarea ideologică națională a noului stat, care a fost edificat, atât pe baza socialismului, cât și a tradiției arabe și islamice.

În perioada statului colonial, starea civilă a fost reglementată prin Legea din 23 martie 1882, promulgată de autoritățile franceze, pentru musulmanii indigeni din Algeria. Procesul de constituire a sistemului de înregistrare a actelor și faptelor de stare civilă a durat doisprezece ani, între 1882 și 1894. După această perioadă, administrația a obligat cetățenii algerieni nativi să declare toate nașterile și decesele.

6.2.2.Înregistrarea actelor și faptelor de stare civilă

6.2.2.1. Aspecte generale

Starea civilă este un serviciu al administrației locale, primăria având atribuții de înregistrare a nașterilor, deceselor, căsătoriilor și divorțurilor. La fel ca în sistemul român, înscrisurile de stare civilă servesc ca mijloc de dovadă pentru dovedirea stării civile a persoanei fizice.

6.2.2.2. Înregistrarea nașterii

Orice copil născut pe teritoriul algerian trebuie declarat (obligatoriu) în termen de cinci zile de la naștere ofițerului de stare civilă de la locul nașterii sub sancțiunea prevăzută de art. 442 alin. (3) din Codul penal algerian.

6.2.2.3. Înregistrarea căsătoriei

Legea islamică privește căsătoria ca un acord privat între două familii. Prezența a doi martori este suficientă pentru a asigura validitatea căsătoriei. Textele islamice originale nu au impus înregistrarea căsătoriei la autoritățile civile sau religioase.

În prezent, contrar tradiției islamice, înregistrarea civilă a căsătoriei este obligatorie. Art. 4 din Codul familiei algerian definește căsătoria ca un contract legal între un bărbat și o femeie.

6.2.2.4. Înregistrarea decesului

Art. 79 din Ordonanța nr. 70-20/1970 prevede că certificatul de deces se întocmește de către registratorul din localitatea unde are loc decesul, pe baza declarației unei rude a decedatului sau a unei persoane care are cele mai complete și exacte informații posibile cu privire la statutul civil al decedatului. Orice persoană care ia la cunoștință despre moartea altei persoane este obligată să informeze ofițerul de stare civilă.

6.3. FRANȚA

6.3.1. Preliminarii

În privința stării civile, dintre toate sistemele de drept europene, cel francez prezintă

cele mai multe asemănări cu reglementările României din domeniu.

În forma contemporană, bazele regimului juridic al stării civile au fost puse prin Decretul din 20 septembrie 1792. Prin acest Decret, au fost înființate registrele de stare civilă, iar autorităților administrative municipale au primit sarcina de a face înregistrarea actelor juridice și faptelor juridice de stare civilă în aceste registre.

În timp, reglementările consacrate actelor de stare civilă au continuat să fie perfecționate. Un moment important în acest sens îl constituie adoptarea Codului civil napoleonean, în anul 1804, care a preluat, în mare parte, dispozițiile Decretului din anul 1792. Titlul II din Cartea I a Codului civil francez a fost consacrat stării civile. Un alt moment important și foarte recent a fost adoptarea Decretul nr. 890/2017 privind starea civilă.

Sistemul francez al stării civile funcționează după principiul că înregistrările de stare civilă sunt bazate pe evenimente și acte de stare civilă, analizate ca *negotium*.

6.3.2. Înregistrarea actelor și faptelor de stare civilă

6.3.2.1. Aspecte generale

Conform Codul civil francez, sunt cinci acte (înscrisuri) de stare civilă: actul de naștere (*acte de naissance*), actul de căsătorie (*acte de mariage*), actul de deces (*acte de décès*), actul de recunoaștere (*acte de reconnaissance*) și actul copilului născut mort (*acte d'enfant sans vie*). În mod frecvent, înregistrarea are forma unei mențiuni pe marginea înregistrărilor existente, în special, a înregistrării nașterii. Registrele în care sunt păstrate actele de naștere sunt registre centrale și joacă un rol major în garantarea stabilității, exactității și publicității stării civile.

În principiu, la fel ca în sistemul român de drept, terțele persoanele nu au acces la registrele de stare civilă și nici să obțină (foto) copii după acestea. Acestea pot, însă obține copii ale acestora.

6.3.2.2. Înregistrarea nașterii

Codul civil francez prevede, în art. 55, că nașterea trebuie declarată ofițerului de stare civilă în termen de 5 zile. Aceste termen începe să curgă din ziua nașterii. În cazul în care distanța între locul nașterii și locul unde este situat sediul ofițerului de stare civilă este mare, termenul este de 8 zile. În situația în care când nașterea nu este declarată în termenul legal,

aceasta poate fi înscrisă în registrul de stare civilă doar în baza unei hotărâri judecătorești. Competența revine tribunalului în a cărei circumscripție teritorială este situat locul în care s-a născut copilul.

Actul de naștere trebuie redactat imediat după momentul declarației. Pe baza actului de naștere se eliberează certificatul de naștere, care trebuie să indice ziua, ora, locul nașterii, sexul copilului, prenumele, numele copilului, precum și prenumele, numele, vârsta, profesia și adresa fiecărui părinte, conform art. 57 C. civ. fr.

6.3.2.3. Înregistrarea căsătoriei

În Franța, la fel ca și în România, căsătoria civilă nu exclude căsătoria religioasă. Dimpotrivă, căsătoria civilă este o condiție prealabilă și obligatorie pentru celebrarea căsătoriei religioase. Celebrarea căsătoriei are loc în localitatea în care se află domiciliul unuia sau a ambilor soți. Viitorii soți au obligația de a participa nemijlocit, unul în prezența celuilalt, la încheierea actului juridic al căsătoriei și să îndeplinească cerințele stabilite de lege. Căsătoria celebrată de o autoritate franceză este înregistrată în registrul de căsătorie. Căsătoria este, de asemenea, menționată pe marginea actului de naștere al fiecărui soț, indicându-se numele celuilalt soț, în condițiile art. 76 C. civ. fr. Actul de căsătorie trebuie să fie întocmit imediat după ceremonia civilă și să fie semnat de soți, martori și de ofițerul de stare civilă.

6.3.2.4. Înregistrarea decesului

Codul civil francez nu impune, în mod direct, cel puțin în principiu, obligația de a declara decesul, care este în mod normal constatat de un medic desemnat de primar. Potrivit art. 79-3 C. civ. fr., ofițerul de stare civilă trebuie să menționeze sau să ceară menționarea decesului pe marginea actului de naștere.

6.4. REGATUL UNIT

6.4.1. Preliminarii

În Regatul Unit (sau Marea Britanie), pe scurt UK (*United Kingdom*), organizarea activității de înregistrare a actelor și faptelor juridice de stare civilă este diferită pentru fiecare din cele trei state componente, având propriile sisteme juridice și competențe specifice pentru

aplicarea reglementărilor referitoare la înregistrarea elementelor stării civile. Deși principiile care reglementează înregistrarea actelor și faptelor juridice de stare civilă sunt, sub multe aspecte, similare, cele trei sisteme prezintă diferențe majore în aplicarea lor practică.

În Regatul Unit, înregistrarea actelor juridice și faptelor juridice de stare civilă este descentralizată, fiecare parte componentă având propriul său Ofițer General (*Registrar General*), Oficiu al Registrului General (*General Register Office*) și competență proprie pentru aplicarea reglementărilor privind înregistrarea stării civile.

În prezent, cadrul legislativ privind înregistrarea civilă din Anglia și Wales au la baza Actul privind înregistrarea nașterilor și deceselor din anul 1953 (*Births and Deaths Registration Act 1953*), Actul privind căsătoriile din anul 1949 (*Marriage Act 1949*) și Actul privind serviciul de înregistrare din anul 1953 (*Registration Service Act 1953*). Actul privind înregistrarea nașterilor și a deceselor din anul 1953 stabilește procedura detaliată a înregistrării nașterii copiilor născuți morți (*still-births*) și deceselor din Anglia și Wales.

Prevederile acestor acte normative stabilesc responsabilitățile specifice ofițerilor de stare civilă, Ofițerului Superintendent, Ofițerului General și persoanelor care furnizează informațiile ce stau la baza înregistrării evenimentelor de stare civilă (declaranți).

6.4.2. Înregistrarea actelor și faptelor de stare civilă

6.4.2.1. Aspecte generale

Certificatele obținute cu ocazia înregistrării diverselor evenimente de stare civilă sunt copii după înscrierile ce se fac în registrele de stare civilă și au aceeași forță probatorie ca înscrierile respective. Evenimentele principale înregistrate, la fel ca în dreptul român, sunt nașterea, căsătoria și decesul însă, în timp, au fost adăugate la lista acestor evenimente adopția, ordinul părintesc (*parental order*), recunoașterea sexului unei persoanei și parteneriatul civil.

6.4.2.2. Înregistrarea nașterii

Un copil născut în Anglia sau Wales trebuie înregistrat în termen de patruzeci și două de zile de la naștere, în conformitate cu Secțiunea a 2-a din Actul privind înregistrarea nașterilor și deceselor din anul 1953. Pentru a se asigura că fiecare naștere este înregistrată, evitarea înregistrării multiple a aceleiași nașteri și protejarea împotriva înregistrărilor frauduloase,

ofițerul care înregistrează nașterile trebuie să efectueze controale în listele de nașteri ținute de autoritatea locală de sănătate.

Responsabilitatea legală pentru declararea nașterii copilului revine, în primul rând, părinților acestuia. Alte persoane obligate să acționeze în calitate de declarante a nașterii sunt șeful instituției medicale în care a avut loc nașterea, persoanele prezente la naștere și persoanele responsabile față de copil.

După finalizarea înregistrării, se eliberează certificatul de naștere persoanei care a declarat nașterea. Certificatul îmbracă forma scrisă.

6.4.2.3. Înregistrarea căsătoriei

Legea engleză recunoaște două tipuri de relații de familie: căsătoria și parteneriatul civil. Ambele sunt relații care se bazează pe un statut recunoscut de lege, prin care părțile îndeplinesc formalitățile prevăzute de aceasta.

Toate căsătoriile și parteneriatele civile oficiate în Anglia și Wales trebuie să fie înregistrate. Responsabilitatea înregistrării revine persoanei care efectuează ceremonia sau care este numită în scopul asigurării înregistrării, conform Secțiunii 53 din Actul privind căsătoriile din anul 1949.

6.4.2.4. Înregistrarea decesului

Legea impune ca moartea unei persoane să fie înregistrată la sediul registrului local, într-un termen de cel mult 5 zile, care curge din data la care a intervenit decesul sau de la data găsirii cadavrului. Potrivit Secțiunii 16 (3) și 17 (3) din Actul privind înregistrarea nașterilor și deceselor din anul 1953, are obligația de a declara moartea unei persoane la Registrul local orice rudă a persoanei decedate prezentă la moarte sau la ultima ei boală, o altă rudă a decedatului care locuiește sau se află în circumscripția unde a avut loc decesul, orice persoană care a fost de față în timpul decesului, orice locatar al casei, care a aflat despre deces sau orice altă persoană care are informații de încredere.

După ce a fost înregistrat decesul, ofițerul de la Registrul local eliberează certificatul de înmormântare sau de incinerare. În mormântarea sau incinerarea cadavrului nu pot avea loc în lipsa acestui certificat.

6.5. UNGARIA

6.5.1. Preliminarii

Înregistrarea elementelor stării civile în Ungaria este de competența autorităților abilitate ale statului încă din data de 1 octombrie 1895 și are scopul de a ține evidența nașterilor, căsătoriilor, parteneriatelor înregistrate și deceselor cetățenilor maghiari, străini sau apatrizi, care locuiesc pe teritoriul Ungariei.

6.5.2. Înregistrarea actelor și faptelor de stare civilă

6.5.2.1. Aspecte generale

Atribuțiile de stare civilă aparține organelor administrației publice și revin, în mod ierarhic, Ministerului de Interne, Organului Central de Stare Civilă, Organului Central de Evidență, Biroului Guvernamental la nivel de Capitală/municipiu, Autorității de stare civilă și ofițerului de stare civilă.

Legea prevede expres că, în fiecare localitate, în cadrul organului reprezentativ, trebuie să existe cel puțin un ofițer de stare civilă, iar în orașe, municipii și în fiecare cartier al Capitalei trebuie să fie cel puțin doi ofițeri de stare civilă, care îndeplinesc sarcinile de stare civilă.

6.5.2.2. Înregistrarea nașterii

Potrivit art. 61 alin. (1) din Legea 1/2010, nașterea trebuie declarată în prima zi lucrătoare după naștere. Acest termen de declarare a nașterii este de cinci zile în cazul nașterilor produse în afara unităților spitalicești. Înregistrarea nașterii se face pe baza unei declarații de naștere sau din oficiu. În cazul *nașterilor acasă*, declararea nașterii se face într-un termen scurt, de numai 48 de ore din momentul producerii evenimentului. În cazul nașterilor gemelare, fiecare copil este înregistrat separat. În actul de naștere al fiecăruia dintre ei este menționat faptul nașterii gemelare.

Începând cu data de 1 ianuarie 1983, în Ungaria sunt înregistrați doar copiii născuți vii. Evidența copiilor născuți morți se ține doar în cadrul unității sanitare în care s-a produs evenimentul.

6.5.2.3. Înregistrarea căsătoriei

În dreptul maghiar, pe lângă căsătoria tradițională, dintre persoane de sex diferit, sunt recunoscute și parteneriatele înregistrate. Aceste parteneriate consemnează raporturi de drept privat și sunt reglementate de Codul civil și de legea specială.

Procedura căsătoriei parcurge două etape. Prima, anterioară încheierii căsătoriei, constă în declararea intenției de căsătorie, iar a doua în încheierea propriu-zisă a căsătoriei.

Actul juridic al căsătoriei este încheiat, la fel ca în România, în fața ofițerului de stare civilă. De asemenea, la celebrarea căsătoriei trebuie să participe cel puțin doi martori aleși de viitori soți. Imediat după momentul încheierii căsătoriei, ofițerul de stare civilă are obligația de a întocmi actul de căsătorie în registrul actelor de stare civilă.

6.5.2.4. Înregistrarea decesului

Decesul unei persoane trebuie declarat în prima zi de lucru după momentul producerii evenimentului la ofițerul de stare civilă. Simultan cu declararea decesului, cel care l-a declarat trebuie să comunice și să dovedească toate datele necesare înregistrării acestuia.

7. CAPITOLUL VII - ANEXE CU ACTE DE STARE CIVILĂ ȘI MENȚIUNI PE ACESTEA

7.1. ACTE DE STARE CIVILĂ

7.1.1. Act de naștere

7.1.2. Act de căsătorie

7.1.3. Act de deces

7.2. MENȚIUNI CARE SE ÎNSCRIU PE ACTELE DE STARE CIVILĂ

**7.2.1. Mențiuni de înregistrarea actelor de naștere în cazuri
speciale**

**7.2.2. Mențiune de înregistrarea actelor de căsătorie în cazuri
speciale**

**7.2.3. Mențiune de înregistrarea actelor de deces în cazuri
speciale**

**7.2.4. Mențiune de înregistrarea căsătoriei care se aplică pe actul
de naștere**

7.2.5. Mențiunea de deces care se aplică pe actul de naștere

7.2.6. Mențiunea de deces care se aplică pe actul de căsătorie

7.2.7. Mențiunea privind recunoașterea maternității/paternității

7.2.8. Mențiunea privind tăgada paternității

7.2.9. Mențiunea privind stabilirea filiației

7.2.10. Mențiuni privind încuviințarea adopției cu efecte depline

7.2.11. Mențiuni de divorț

7.2.12. Mențiuni privind schimbarea numelui

**7.2.13. Mențiuni privind rectificarea anumitor rubrici pe actele
de căsătorie**

**7.2.14. Mențiuni privind rectificarea codului numeric personal pe
actul de naștere**

**7.2.15. Mențiuni privind rectificarea codului numeric personal pe
actul de căsătorie**

8. BIBLIOGRAFIE

9. CONCLUZII ȘI PROPUNERI *DE LEGE FERENDA*

Analiza realizată în cadrul tezei de doctorat, conform obiectivelor de cercetare științifică pe care mi le-am propus, scoate în evidență că, din punct de vedere normativ, în România s-a reușit realizarea unui regim juridic încheșat al actelor de stare civilă, compatibilizat cu reglementările internaționale și europene din domeniu.

Din acest punct de vedere, subliniez că, urmare aderării țării noastre la Convenția nr. 16 a Comisiei Internaționale de Stare civilă (CISC)¹, referitoare la elaborarea extraselor multilingve ale actelor de stare civilă², este sesizabil procesul de accelerare a demersurilor normative pentru perfecționarea reglementărilor interne din materia actelor de stare civilă.

În concret, după anul 2012, când România a aderat la această Convenție, Legea nr. 119/1996 a suferit numeroase modificări și completări, prin diverse acte normative, precum următoarele: Legea nr. 213/2013³, Legea nr. 295/2015⁴, Legea nr. 57/2016⁵ și Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 33/2016⁶.

În pofida acestui efort de adaptare a reglementărilor interne la exigențelor standardelor internaționale și europene din materie, pot fi încă identificate aspecte care presupun modificări și ajustări normative.

În primul rând, am semnalat că diverse aspecte referitoare la actele de stare civilă (privite ca *instrumentum probationem*) sunt dispersate în numeroase acte normative, mai ales

¹ Convenție nr. 16 a Comisiei Internaționale de Stare civilă a fost semnată la Viena, la data de 8 septembrie 1976. La data elaborării tezei de doctorat, la această Convenție aderaseră un număr de 21 de state europene.

² România a aderat la această Convenție prin Legea nr. 65/2012 (publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 277 din 26 aprilie 2012).

³ Legea nr. 213/2013 pentru modificarea Legii nr. 119/1996 cu privire la actele de stare civilă a fost publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 397 din 2 iulie 2013.

⁴ Legea nr. 295/2015 pentru modificarea Legii nr. 119/1996 cu privire la actele de stare civilă a fost publicată în Monitorul Oficial al României, partea I, nr. 885 din 26 noiembrie 2015.

⁵ Legea nr. 57/2016 pentru modificarea Legii nr. 273/2004 privind procedura adopției, precum și a altor acte normative a fost publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 283 din 14 aprilie 2016.

⁶ Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 33/2016 pentru modificarea unor acte normative privind actele de stare civilă și actele de identitate ale cetățenilor români a fost publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 488 din 30 iunie 2016.

în actualul Cod civil, Legea nr. 273/2004 privind procedura adopției și Legea nr. 272/2004 privind protecția și promovarea drepturilor copilului.

Existența unei legi speciale cu rol de *lege-cadru* (Legea nr. 119/1996), consacrată domeniului actelor de stare civilă, obligă legiuitorul român să concentreze materia în conținutul acesteia, în acord cu normele de tehnică legislativă pentru elaborarea actelor normative. În acest sens, art. 16 alin. (3) din Legea nr. 24/2000 prevede că „sunt supuse procesului de concentrare în reglementări unice reglementările din aceeași materie dispersate în legislația în vigoare”.

De asemenea, în acord cu opinii exprimate în doctrină, am readus în discuție existența unor paralelisme, generate de faptul că aspecte privind dovada stării civile cu actele de stare civilă sunt reglementate identic, deopotrivă, de Legea nr. 119/1996 și de actualul Cod civil. Și acest aspect este contrar regulilor privind tehnica legislativă în procesul de elaborare a actelor normative. Sub acest aspect, art. 16 alin. (2) din Legea nr. 24/2000 instituie obligația eliminării paralelismelor.

Analiza prevederilor Legii nr. 119/1996 comparativ cu cele ale Metodologiei privind aplicare unitară a dispozițiilor în materie civilă denotă existența unor situații, relativ numeroase, în care prevederi ale Metodologiei adaugă la cele ale Legii nr. 119/1996. Acest aspect contravine principiului legalității, prevăzut de art. 1 alin. (5) din Constituție, precum și normelor de tehnică legislativă pentru elaborarea actelor normative. Sub acest ultim aspect, art. 64 alin. (1) teza I din Legea nr. 24/2000 dispune că „prevederile cuprinse într-un act normativ, contrare unei noi reglementări de același nivel sau de nivel superior, trebuie abrogate”. De asemenea, în temeiul art. 16 alin. (4) din aceeași Lege, „într-un act normativ emis pe baza și în executarea altui act normativ de nivel superior nu se utilizează reproducerea unor dispoziții din actul superior, fiind recomandabilă numai indicarea textelor de referință” (teza I). „În asemenea cazuri preluarea unor norme în actul inferior poate fi făcută numai pentru dezvoltarea ori detalierea soluțiilor din actul de bază” (teza a II-a). Deci, reglementările din Metodologie trebuiau doar să dezvolte sau să detalieze dispozițiile Legii nr. 119/1996.

În sfârșit, pe parcursul procesului de documentare și elaborare a tezei de doctorat am identificat o serie de inadvertențe sau lacune normative, atât în conținutul Legii nr. 119/1996, cât și al Metodologiei. Pentru eliminarea acestora, am fundamentat propuneri *de lege ferenda* corespunzătoare. Cu titlu de exemplificare, în ordine cronologică, prezint doar câteva dintre acestea:

- unanim este admis în doctrină că starea civilă a persoanei fizice este opozabilă *erga omnes*. Cu toate acestea, analiza dispozițiilor Legii nr. 119/1996 și a Metodologiei nu confirmă existența unei norme care să permită persoanelor interesate să aibă acces la consultarea

registrelor de stare civilă sau să obțină adeverințe în legătură cu diverse aspecte ale stării civile referitoare la alte persoane. Acceptând fără rezerve că opozabilitatea *erga omnes* a stării civile este necesară pentru realizarea scopului public al înregistrărilor în registrele de stare civilă, consider necesară intervenția legiuitorului. Sub acest aspect, am propus legiuitorului ca, *de lege ferenda*, să introducă un text în cadrul Legii nr. 119/1996, prin care să se ofere posibilitatea pentru orice persoană interesată să solicite consultarea registrelor de stare civilă. După cum am prezentat în cuprinsul tezei, există state europene în care acest aspect a fost rezolvat cu mult timp în urmă;

- în doctrină, sintagma „*acte de stare civilă*” este abordată în două înțelesuri: ca *negotium*, în sensul de acte juridice sau fapte juridice de stare civilă; ca *instrumentum probationem* sau înscrisuri doveditoare a actelor juridice și faptelor juridice de stare civilă analizate ca *negotium*. Pentru evitarea confuziilor și interpretărilor diverse pe această temă, am exprimat opinia că aceste sensuri ar trebui să aibă consacrare legală. Sub acest aspect, am propus ca, *de lege ferenda*, actele de stare civilă (analizate ca *negotium*), să fie denumite, ca atare, „*acte de stare civilă*”, iar actele de stare civilă (analizate ca *instrumentum probationem*) să fie denumite „*înscrișuri de stare civilă*”;

- Capitolul II din Legea nr. 119/1996 (art. 14-42) poartă denumirea „întocmirea actelor de stare civilă”, iar Capitolul III (art. 43-51) „înscrierea mențiunilor în actele de stare civilă”. În schimb, Capitolul II din Metodologie (art. 12-84) are denumirea „înregistrarea actelor de stare civilă”, iar Capitolul III „înscrierea mențiunilor în registrele de stare civilă”. Se observă că denumirile capitolelor din Metodologie prezintă diferențe semnificative în raport cu cele ale capitolelor corespunzătoare de Legea nr. 119/1996, diferențe care depășesc nivelul aspectele de exprimare. În timp ce denumirea Capitolului II din Legea nr. 119/1996 are în vedere „întocmirea”, cea a Capitolului II din Metodologie se referă la „înregistrarea actelor de stare civilă”. De asemenea, în timp ce titlul Capitolului III din Legea nr. 119/1996 se referă la „înscrierea mențiunilor în *actele de stare civilă*”, cea a Capitolului III din Metodologie are în vedere „înscrierea acestora în *registrele de stare civilă*”. Practic, situația semnalată este un caz de adăugare la lege, contrar principiului supremației legii. Pentru aceste motive, am propus legiuitorului ca, *de lege ferenda*, să modifice denumirile celor două capitole din Metodologie, în sensul de a fi în acord cu denumirile capitolelor corespunzătoare din Legea nr. 119/1996;

- art. 3 alin. (4) teza I din Legea nr. 119/1996 reglementează un caz de incompatibilitate a ofițerului de stare civilă. Potrivit acestui text, „ofițerul de stare civilă nu poate întocmi acte de stare civilă când este parte sau declarant”. Utilizarea termenului „*parte*” este neinspirată, întrucât generează confuzie în ceea ce privește delimitarea dintre unele acte juridice de stare

civilă, precum căsătoria și adopția, pe de o parte, și contractul civil, pe de altă parte. Din aceste motive, am propus modificarea art. 3 alin. (4) teza I din Legea nr. 119/1996, în așa fel încât să fie înlocuit termenul „parte” cu expresia „*persoană pentru care se încheie actul de stare civilă*”;

- art. 7 alin. (1) din Legea nr. 119/1996 se referă oarecum greșit la „nașterea sau decesul care au loc *pe o aeronavă*” (s.n.). Din punct de vedere practic, apare imposibil ca *nașterea* să se producă *pe o aeronavă*, adică în afara acesteia, în timpul călătoriei (deplasării). Pentru eliminarea acestei exprimări greșite, am propus modificarea art. 7 alin. (1) din Legea nr. 119/1996, astfel încât să se refere la „nașterea sau decesul care au loc *în tren, la bordul unei nave sau aeronave*”;

- în temeiul art. 8 alin. (2) din aceeași lege, „dacă modificarea a fost dispusă printr-o hotărâre judecătorească definitivă sau prin orice alt înscris prevăzut de lege, aceasta se comunică, din oficiu, în termenul prevăzut la alin. (1)”. Acest text este inutil, întrucât dublează nejustificat dispozițiile alin. (1). Pentru aceste motive, am propus abrogarea dispozițiilor art. 8 alin. (2);

- „în cazul în care mama declară că este căsătorită, dar nu poate prezenta certificatul de căsătorie, dă o declarație scrisă în acest sens, iar înregistrarea nașterii se face numai după ce personalul cu atribuții de stare civilă din cadrul SPCLEP sau ofițerul de stare civilă din cadrul primăriei competente a stabilit datele referitoare la soț”, conform art. 38 alin. (1) din Metodologie. Această normă are menirea de a identifica *tatăl din căsătorie* pentru a stabili dacă copilul beneficiază sau nu de prezumția de paternitate, conform art. 414 C. civ. Stabilirea paternității în aceste condiții produce și alte efecte, între care, pentru întocmirea actului de naștere, cel mai important este *numele copilului*, care va fi stabilit în condițiile art. 449 C. civ. Subliniez că art. 426 C. civ. reglementează *prezumția de paternitate față de pretinsul tată*, adică față de bărbatul cu care mama copilului, deși nu este căsătorită, a conviețuit în perioada timpului legal al concepțiunii cu acesta. Sub acest aspect, Metodologia nu prevede nimic, fiind lacunară. Pentru aceste motive, consider oportun ca, *de lege ferenda*, aceasta să fie completată și sub acest aspect;

- art. 49 alin. (4) teza I din Metodologie, dispune că, „după expirarea termenului de 10 zile, căsătoria se poate încheia, numai cu aprobarea primarului în România, consulului sau diplomatului cu atribuții consulare în cazul căsătoriilor încheiate la misiunile diplomatice și oficiile consulare ale României, pentru situații temeinic justificate, însă numai până la expirarea termenului de valabilitate a certificatelor medicale, referitoare la starea sănătății viitorilor soți”. Acest text din Metodologie contravine flagrant dispozițiilor art. 283 alin. (3) C. civ., care

permite încheierea căsătoriei după 10 zile de la afișarea declarației de căsătorie, fără să o condiționeze de obținerea vreunei aprobări prealabile. Mai mult, căsătoria se poate încheia fără nicio restricție în termen de 30 de zile de la data afișării declarației căsătoriei, așa cum rezultă implicit, însă fără nici un dubiu, din dispozițiile art. 284 C. civ. Față de această situație, am apreciat că, *de lege ferenda*, se impune abrogarea dispozițiilor art. 49 alin. (2) și (4) din Metodologie.

Pe de altă parte, în jurisprudența instanțelor de judecată române nu am identificat existența unor soluții neunitare sau discutabile din punct de vedere logico-juridic, ceea ce înseamnă că acestea interpretează și aplică corect, la cazuri de speță, dispozițiile legale din materia actelor și faptelor de stare civilă.

În schimb, după cum se poate constata din conținutul tezei, în doctrină există unele interpretări diverse în legătură cu diverse soluții normative, determinate, în mare măsură, de ambiguitățile, inadvertențele și lacunele din legislație, dar și de preluarea necritică a unor teze sau idei conturate anterior, sub imperiul vechilor reglementări din domeniul stării civile și actelor de stare civilă.

Fără pretenția de a fi elaborat o lucrare perfectă, consider că teza de doctorat propusă poate constitui un punct de pornire pentru cei care își propun să analizeze aprofundat normele de drept intern referitoare la actele de stare civilă sau să contribuie la procesul de perfecționare a acestora, precum și la uniformizarea soluțiilor jurisprudențiale și a tezelor doctrinare din acest domeniu.

